

VIENPRĀTĪBAS GRĀMATA

Liber Concordiae
Luterāņu ticības apliecības

Luterisma mantojuma fonds
Rīga, 2012

SATURA RĀDĪTĀJS

PRIEKŠVĀRDS OTRAJAM IZDEVUMAM LATVIEŠU VALODĀ	ix
VIENPRĀTĪBAS GRĀMATAS PRIEKŠVĀRDS.	3
TRĪS GALVENIE SIMBOLI.	15
AUGSBURGAS TICĪBAS APLIECĪBA	19
I. Par Dievu	22
II. Par iedzimto grēku	22
III. Par Dieva Dēlu	23
IV. Par attaisnošanu	23
V. Par garīgo amatu	24
VI. Par jauno paklausību.	24
VII. Par baznīcu	24
VIII. Kas ir baznīca?	25
IX. Par Kristību	25
X. Par Tā Kunga Mielastu.	25
XI. Par grēksūdzi	26
XII. Par atgriešanos	26
XIII. Par sakramentu lietošanu	26
XIV. Par baznīcas kārtību	27
XV. Par baznīcas rituāliem	27
XVI. Par pilsoniskajām lietām	28
XVII. Par Kristus atkalatnākšanu uz tiesu	28
XVIII. Par brīvo gribu	29
XIX. Par grēka cēloni.	29
XX. Par labajiem darbiem.	30
XXI. Par svētajiem veltīto kultu.	33
XXII. Par abiem Svētā Vakarēdiena veidiem	34
XXIII. Par priesteru laulību	35
XXIV. Par misi	37
XXV. Par grēksūdzi	40
XXVI. Par ēdienu šķirošanu.	41
XXVII. Par mūku solījumiem	44
XXVIII. Par baznīcas varu.	49
AUGSBURGAS TICĪBAS APLIECĪBAS APOLOĢIJA	57
I. Par Dievu	59
II. (I.) Par iedzimto grēku.	60
III. Par Kristu	68

IV. (II.) Par attaisnošanu	68
(III.) Par mīlestību un bausības piepildījumu	88
VII. un VIII. (IV.) Par baznīcu	141
IX. Par Kristību	152
X. Par Svēto Vakarēdienu	153
XI. Par grēksūdzi	154
XII. (V.) Par atgriešanos	156
(VI.) Par grēksūdzi un gandarīšanu	173
XIII. (VII.) Par sakramentu skaitu un to lietošanu	189
XIV. Par baznīcas kārtību	193
XV. (VIII.) Par cilvēku tradīcijām baznīcā	194
XVI. Par valsts varu	202
XVII. Par Kristus atkalatnākšanu uz tiesu	205
XVIII. Par brīvo gribu	205
XIX. Par grēka cēloni	207
XX. Par labajiem darbiem	207
XXI. (IX.) Par svēto piesaukšanu	210
XXII. (X.) Par abiem veidiem Tā Kunga Mielastā	219
XXIII. (XI.) Par priesteru laulību	222
XXIV. (XII.) Par misi	234
XXVII. (XIII.) Par mūku solījumiem	258
XXVIII. (XIV.) Par baznīcas varu	273

ŠMALKALDES ARTIKULI 279

PIRMĀ DAĻA. AUGSTIE TICĪBAS ARTIKULI PAR DIEVIŠĶO MAJESTĀTI . . . 283

OTRĀ DAĻA. TICĪBAS ARTIKULI PAR JĒZUS KRISTUS AMATU
UN DARBU JEB MŪSU PESTĪŠANU

I. Pirmais un galvenais artikuls	283
II. [Par misi]	284
III. [Par garīgajām apvienībām un klosteriem]	289
IV. [Par pāvestību]	290

ARTIKULU TREŠĀ DAĻA

I. Par grēku	293
II. Par bauslību	294
III. Par atgriešanos	295
IV. Par Evaņģēliju	302
V. Par Kristību	302
VI. Par Altāra Sakramentu	303
VII. Par atslēgām	303
VIII. Par grēksūdzi	304
IX. Par ekskomunikāciju	306
X. Par ordināciju un aicinājumu	306

XI. Par priesteru laulībām	307
XII. Par baznīcu	307
XIII. Par attaisnošanu Dieva priekšā un labajiem darbiem	307
XIV. Par klostera solījumiem	308
XV. Par cilvēku tradīcijām	308
PAR PĀVESTA VARU UN PRIMĀTU	311
MAZAIS KATEHISMS	327
I. Desmit baušļi	331
II. Ticība	334
III. Svētā lūgšana	336
IV. Svētās Kristības sakraments.	339
V. Kā cilvēkiem jāmaca sūdzēt grēkus	341
VI. Svētā Vakarēdiena sakraments	343
1. PIELIKUMS	344
2. PIELIKUMS	346
LIELAIS KATEHISMS.	351
I. Desmit Dieva baušļi	359
II. Par ticību	409
III. Par lūgšanu	419
IV. Par Kristību	438
V. Par Svētā Vakarēdiena Sakramentu	449
VI. Pamudinājums uz grēksūdzi	461
KONKORDIJAS FORMULA	467
PIRMĀ DAĻA. EPITOME	467
I. Par iedzimto grēku	469
II. Par brīvo gribu	473
III. Par ticības taisnību Dieva priekšā	476
IV. Par labajiem darbiem.	480
V. Par bauslību un Evaņģēliju	482
VI. Par bauslības trešo lietojumu	485
VII. Par Kristus Svēto Vakarēdienu	487
VIII. Par Kristus personu	492
IX. Par Kristus nokāpšanu ellē	498
X. Par baznīcas ceremonijām, kuras sauc par adiaforām lietām.	499
XI. Par Dieva mūžīgo izredzēšanu un izvēli.	501
XII. Par citām herēzēm un sektām, kas nekad nav pieņēmušas Augsburgas ticības apliecību	505

OTRĀ DAĻA. PAMATDEKLARĀCIJA	509
I. Par iedzimto grēku	516
II. Par brīvo gribu jeb cilvēka spēkiem	528
III. Par ticības taisnību Dieva priekšā	548
IV. Par labajiem darbiem.	561
V. Par bauslību un Evanģēliju	569
VI. Par Dieva bauslības trešo lietojumu	575
VII. Par Svēto Vakarēdienu.	580
VIII. Par Kristus personu	605
IX. Par Kristus nokāpšanu ellē	624
X. Par baznīcas ceremonijām, kuras tiek sauktas par adiaforām lietām.	627
XI. Par Dieva mūžīgo izredzēšanu un izvēli.	632
XII. Par citiem novirzieniem (herēzēm) un sektām, kuras nekad nav pieņēmušas Augsburgas ticības apliecību . . .	650
 LIECĪBU KATALOGS	 657
SVĒTO RAKSTU RĀDĪTĀJS.	683
TEMATISKAIS UN PERSONVĀRDU RĀDĪTĀJS	693

PRIEKŠVārds OTRAJAM IZDEVUMAM LATVIEŠU VALODĀ

Es esmu luterānis. Bet ko tas nozīmē? Vēl labi atceros laiku, kad luterāņi Latvijā atbildi uz savas konfesionālās identitātes jautājumu meklēja galvenokārt ar nojautas palīdzību. Ikdienā luterisko piederību iezīmēja ārējas pazīmes un tradīcijas, bet, kad vajadzēja dot tai saturisku pamatojumu, daudzi jutās nedroši. Luteriskās apliecības pilnā apjomā vēl nebija pārtulkotas latviešu valodā. Atsevišķas to daļas bija sastopamas senos izdevumos un “samizdatā”¹, taču tas bija grūti iegūstams retums. Tās netika arī visur mācītas un sludinātas, jo vajāšanas bija pārrāvušas paaudžu pēctecības dzīvo saikni mācītāju vidū. Kaut arī tas bija laiks, kad ticīgie ar lielu drosmi uzticēja savu dzīvi Dievam, konfesionālās identitātes meklējumos bija daudz neskaidrību. Kas īsti ir luteriskā baznīca, un ko tā māca? Folklorizējās mīti par to, kā Mārtiņš Luters kādu dienu atvēris Bībeli un izlasījis Vēstulē romiešiem frāzi “no ticības taisnais dzīvos”. Tad viņš esot cēlies un izgājis no katoļu baznīcas, lai dibinātu savu – jaunu un pareizu – baznīcu. Luterāņi esot tie, kas nedzied psalmus, nesūdz grēkus un negavē.

Tāda veida groteskai “luteriskajai folklorai” varbūt bija objektīvi iemesli līdz *Vienprātības grāmatas* pirmajam izdevumam latviešu valodā 2001. gadā, taču tā neliecina patiesību par mūsu baznīcu. Tā nolaupa luteriskajai identitātei dziļumu un cildenumu, attēlojot reformāciju ārišķīgu un sektantisku. Tamlīdzīga “folklorā” būtu jāaizmirst tagad, kad *Vienprātības grāmata* piedzīvo jau otro – pārstrādāto un papildināto – izdevumu. Mums ir atvērts pirmavots, kurā var ieraudzīt reformācijas mērogus un mērķus. Tajā redzam gan apņēmību atjaunot skaidru Svēto Rakstu mācību un neaptumšotu Labās vēsts sludināšanu, gan arī sniegšanos atpakaļ pie senajām, katoliskajām saknēm, lai Baznīcai atgūtu apustulisko formu. Pats vārds *reformācija* norāda uz formas atjaunošanu kaut kam deformētam. *Vienprātības grāmatā* var atrast luterāņu atbildes uz jautājumiem par tiem ticības artikuliem, ar kuriem baznīca stāv vai bez kuriem tā krīt. Tajā nevar neredzēt nopietnas rūpes par baznīcas vienību Evaņģēlija patiesībā. Nepazīstot *Vienprātības grāmatu*, nevar pazīt luterismu.

¹ Par “samizdatu” padomju okupācijas režīma laikā sauca nelegāli izdotas grāmatas. Dažreiz tās bija kopētas vai pār fotografētas, taču visbiežāk tās dažos eksemplāros pārrakstīja ar rakstāmmašīnu, mājās apstākļos iesēja un izplatīja no rokas rokā. Par tādu darbību tolaik draudēja bargi sodi.

Vienprātības grāmatas tapšana un tās saturs

Vienprātības grāmatā ir apkopoti Mārtiņa Lutera un viņa līdzgaitnieku ticības, lūgšanu, domu un darba augļi vairāk nekā vienā paaudzē. Grāmatā ietvertajos dokumentos var saskatīt vismaz četras grupas:

- (1) no senbaznīcas mantotās Apustuļu, Nīkajas un Atanāsija jeb ekumeniskās ticības apliecības;
- (2) Mārtiņa Lutera *Mazais* un *Lielais katehisms* (1529);
- (3) *Augsburgas ticības apliecība* (1530), tās *Apoloģija* (1531), *Šmalkaldes artikuli* un traktāts *Par pāvesta varu un primātu* (1537);
- (4) *Konkordijas formula* (1577).

Šos dokumentus sacerēja dažādi autori dažādā laikā, dažādos vēsturiskos apstākļos. No doktora Mārtiņa spalvas mums ir abi katehismi un *Šmalkaldes artikuli*. *Augsburgas apliecību* un *Apoloģiju* uzrakstīja spožais teologs un humānists Filips Melanhtons – Lutera tuvākais līdzgaitnieks un pirmais viņa mācības sistematizētājs. Melanhtons ir arī *Traktāta* autors. *Konkordijas formulu* divās daļās – Kopsavilkumā jeb *Epitome* un Pamatdeklarācijā – uzrakstīja vairāki otrās paaudzes luterāņu teologi, no kuriem īpaši jāmin Jākobs Andrē un Mārtiņš Hemnics.

Abos ***katehismos*** atklājas ne tik daudz Lutera teologa prāts, kā viņa mācītāja un gana sirds. Priekšvārdā ***Mazajam katehismam*** viņš ar dziļu norūpi raksta: “Palīdzi, mīļais Dievs, – cik daudzkārt esmu redzējis šo nelaimi, ka vienkāršais cilvēks taču nezina pilnīgi neko no kristīgās mācības, it īpaši lauku ciematos, un daudzi mācītāji diemžēl gandrīz nav spējīgi mācīt!”

Šo stāvokli viņš grib tūlīn labot. Skaidros, kodolīgos teikumos viņš izskaidro desmit baušļus, Apustuļu ticības apliecību, lūgšanu “Mūsu Tēvs”, Kristības sakramentu, Grēksūdzi un Altāra sakramentu jeb Dievgaldu. Nobeigumā klāt pievienotas arī pamācības, kā ikdienā lūgt un dzīvot kristīgu dzīvi. Tomēr galvenais tajā nav morāles pamācības, bet mācība par žēlsirdīgu un mīlošu Dievu, ko mums būs būties un mīlēt pāri visām lietām.

Kaut arī Luters savu *Mazo katehismu* uzrakstīja steidzamības kārtā – lai aizpildītu draudīgu tukšumu –, tas izrādījās īsts meistardarbs un līdz pat mūsu dienām ir galvenais mācību līdzeklis draudzēs. Tomēr jādomā, ka kristīgo zināšanu līmenis 21. gadsimta lauku ciematos un urbanizētajā vidē Luteru neiepriecinātu vairāk. *Mazais katehisms* ir aizvien aktuāls.

Luters parūpējās arī par tiem, kuru uzdevums ir mācīt. Sludinātāju un mācītāju vajadzībām viņš sarakstīja izvērstāku – *Lielo katehismu*.

Tomēr luterisko aplicības rakstu centrā ir ***Augsburgas ticības aplicība***. Tā ir izejas punkts un atskaites sistēma pārējiem dokumentiem un satur kopā visus reformācijas aplicību rakstus. Ticības domstarpības Vācijā sagādāja lielas raizes ķeizaram Kārlim V. Turku iebrukuma briesmu dēļ šķelšanās pavalstnieku starpā viņam likās vēl jo bīstamāka. 1530. gada janvārī viņš izsludināja Reihstāgu Augsburgā, “*lai ar šiem ticības jautājumiem saistītos dažādo partiju viedokļus un izteikumus varētu savā starpā mīlestībā, lēnprātībā un laipnībā abpusēji uzklaut, apdomāt un apspriest, lai pēc tam, kad novērsts un izlabots tas, ko abas puses savos rakstos aprakstījušas un sapratušas atšķirīgi, šos [mācības artikulus] labi pamatotu un atgrieztu pie vienas vienkāršas patiesības un kristīgas vienprātības, lai mēs turpmāk varētu aptvert, paturēt un atbalstīt patieso reliģiju*”. Viņa vēlākā izturēšanās gan rāda, ka uz Augsburgu ķeizars devās drīzāk ar nodomu pavēlēt, nevis ieklausīties un meklēt vienotību patiesībā.

Lai varētu ierasties ķeizara priekšā, kūrfirsts Johans² uzdeva Luteram, Jonasam, Bugenhāgenam un Melanhtonam sagatavot dokumentu, kurā būtu izklāstīta evaņģēlisko puses nostāja strīdīgajos jautājumos. Viņi ķērās pie darba un turpināja strādāt visu ceļu līdz Augsburgai. Luters nevarēja ierasties Augsburgā, jo bija izsludināts ārpus likuma. Viņš palika netālu – Koburgas pilī, taču ar pārējiem uzturēja dzīvu saraksti. Kamēr viņi Augsburgā turpināja pilnveidot tekstu, Luters tiem nosūtīja septiņdesmit vēstuļu, divdesmit no tām – Melanhtonam.

Filipu Melanhtonu taisnīgi atzīst par *Augsburgas ticības aplicības* autoru. Tomēr jāatceras, ka materiālu viņš ņēma no agrākiem rakstiem, piemēram, no Mārburgas artikuliem, ko Luters pusgadu iepriekš bija uzrakstījis disputā ar Šveices reformatoriem. Melanhtona rīcībā bija arī Švabahas un Torgavas artikuli, ko Luters bija formulējis kopā ar citiem teologiem. *Augsburgas aplicība* aplicina tās pašas reformācijas patiesības, ko Luters aizvien pieaugošā spēkā bija sludinājis jau kopš 1517. gada. Iepazinies ar aplicības tekstu, Luters to pilnā mērā atbalstīja un sauca par “mūsu aplicību, ko sagatavojis mūsu Filips”, atzīstot, ka pats nebūtu spējis to uzrakstīt tik līdzsvaroti un izlīdzinoši.

Rūpīgi gatavotais dokuments bija iecerēts kā attaisnošanās raksts, kam vajadzēja aizstāvēt doktoru Luteru un viņa atbalstītāju kūrfirstu Johanu.

² Johans Pastāvīgais (1468–1532) – Saksijas kūrfirsts, Frīdriha Gudrā brālis un pēctecis.

Sākotnēji bija domāts aplūkot tikai strīdīgās tēmas. Tomēr, nonākuši Augsburgā, reformatori atklāja, ka Lutera dedzīgais oponents Johans Eks izplata par viņiem ļaunus apmelojumus, apsūdzot evaņģēliskos, ka tie esot krituši visās senajās un jaunlaiku ķecerībās. Redzot, cik izplatītas ir šīs nevalodas, Filips Melanhtons sēdās, lai sākotnējo aizstāvēšanās rakstu pārveidotu par aptverošu ticības apliecību, kas uzskatāmi parādītu, cik apsūdzības ir nepatiesas. Evaņģēliskie nav ķeceri un šķeltnieki. Viņi līdz ar visu katolisko baznīcu norobežojas no aplamām un postošām herēzēm. Tas, ko viņi māca, ir skaidri pierādāms ar Svētajiem Rakstiem. Tas, ko viņi noraida, ir aplamas cilvēciskas tradīcijas un nebibliski uzskati, kas aptumšo gan evaņģēlija Labo vēsti, gan patiesi katolisku tradīciju. Melanhtons aicina ikvienu ar paša acīm ieraudzīt: “.. *mēs negribam izveidot neko jaunu, nedz atkāpties no mūsu svētīgo priekšteču un mūsu pašu atzītās un apliecinātās dievišķās patiesības.*” Augsburgas apliecība vēlas demonstrēt, ka evaņģēliskā mācība (un vēlāk – luteriskā baznīca) ir pilnīgā saskaņā ar ortodokso kristīgo ticību visos laikmetos, tādēļ tajā ir daudz atsauču ne tikai uz Rakstiem, bet arī uz senajām baznīcas autoritātēm – baznīctēviem.

1530. gada 25. jūnija pēcpusdienā bīskapa pils kapitula zālē divi Saksijas kancleri – Briks un Beijers – nostājās ķeizara priekšā ar dokumentu latīņu un vācu valodā, ko Beijers nolasīja vāciski – skaidrā, skaļā balsī, kura esot bijusi dzirdama un saprotama pat tiem, kas gaidīja ārpusē. Lai apliecinātu savu atbalstu, evaņģēliski noskaņotie kārtu pārstāvji piecēlās kājās. Augsburgas apliecība nepārlicināja ķeizaru Kārli, taču tās publiskai nolasīšanai bija milzīgs iespaids. Daudzus no klātesošajiem tā iedvesmoja pievienoties evaņģēliskajiem. Augsburgas bīskaps izsaucās: “Tas, kas mums tika nolasīts, ir patiesība – tīra patiesība, un mēs nevaram to noliegt!” Imperatora biktstēvs Egīdijs sacīja Melanhtonam: “Tev ir teoloģija, ko cilvēks spēj saprast tikai tad, ja daudz lūdz.” Līdz šai dienai Augsburgas ticības apliecība ir katras luteriskas teoloģijas stūrakmens. Tieši tādēļ šos tēva Egīdija vārdus vajag ieslēgt sirdī un apdomāt.

Augsburgas apliecības oriģināli nav saglabājušies. Šis fakts pats par sevi ir pietiekami daiļrunīgs. Latīņu teksts nogūla ķeizarsiskajā arhīvā, līdz Filips II nolēma, ka “šādam nolādētam darbam jātop uz visiem laikiem iznīcinātam”. Vācu tekstu nodeva Johanam Ekam. Kārlis V uzdeva viņam kopā ar vēl diviem Romas katoļu teologiem sagatavot atspēkojumu Augsburgas apliecībai jeb *Confutatio Pontificia*. Kad tas

bija gatavs, ķeizars pieprasīja, lai visi tam pakļautos, arī tie, kas bija parakstījuši Augsburgas apliecību.

Izlasījis atspēkojumu, kurā trīspadsmit no 28 Augsburgas apliecības artikuliem bija nosodīti un seši pieņemti ar nosacījumiem, Luters sacīja: “Tas bija **pietiekami**, ka mēs deklarējam ticības pamatus un piedāvājam mieru. Kā gan mēs varam cerēt pievērst viņus patiesībai?”

Luteriskie firsti sāka domāt par militāru savienību, lai pretotos iespējamām represijām. Melanhtona centieni glābt Baznīcas vienību ir apbrīnas cienīgi. Viņš mēģināja turpināt dialogu un uzrakstīja garāko no *Vienprātības grāmatas* dokumentiem – **Augsburgas ticības apliecības apoloģiju**. Tajā viņš atspēko *Confutatio* un sniedz līdz tam visdetalizētāko luterāņu mācības izklāstu, sevišķi iedziļinoties mācībā par attaisnošanu ticībā. *Apoloģijā* viņš vēlreiz un vēl skaidrāk uzsver, ka luterāņi nevēlas šķelšanos un neatmet no Baznīcas mācības, liturģijas vai kārtības neko, kas nav pretrunā ar Rakstiem un ko tēvi ar labu iemeslu ir iedibinājuši: “.. mēs zinām, ka mūsu ticības apliecība ir patiesa, dievbijīga un katoliska.”³ Evaņģēliskie vēlas tikai vienu – lai viņiem ļauj patiesi sludināt evaņģēliju.

Kārlis V *Apoloģiju* pat nepieņēma.

Vairāki gadi pagāja aktīvā darbā – Baznīcas celšanā, izglītības reformā un skolu veidošanā. Bija sākusies kustība uz atjaunotu Baznīcu. Arvien vairāk cilvēku pievērsās evaņģēliskajai ticībai. Veidojās jaunas draudzes. Arī strīdi un diskusijas turpinājās. Luters šai laikā uzrakstīja dažus no saviem visasākajiem polemiskajiem darbiem. Šķita, ka iespējas atjaunot vienprātību Baznīcā un mieru valstī ir zudušas. Tomēr gaisā vēl virmoja pēdējā cerība – koncils. Par koncila vajadzību runāja jau sen, taču to aizvien atlika. 1535. gadā nāca ziņa, ka pāvests Pāvils III sasauca koncilu Mantujā. Koncila gaidās kūrfirsts Johans Frīdrihs vēlējās noskaidrot, kuros ticības jautājumos sarunās ar Romu nevar būt kompromisu. Viņš lūdza Luteru caurskatīt agrākās ticības apliecības un atzīmēt to, kas ticībai ir neatņemami būtisks.

Ar raksturīgo spar un sulīgo izteiksmi Luters tad uzrakstīja **Šmalkades artikulus**, izkārtojot tos trīs daļās – jautājumi, kuros ar Romu pretrunu nav (mācība par Trīsvienību un Kristu), jautājumi, kuros nevar piekāpties (attaisnošana vienīgi ticībā, mises upuris, klosteri, pāvesta vara), un citi jautājumi, “par kuriem var diskutēt ar mācītiem un saprātīgiem cilvēkiem”.

³ Ap.XIV, 3.

Pabeidzis darbu, Luters uzaicināja vairākus teologus uz Vitenbergu, lai artikulus apspriestu. Pēc nelieliem labojumiem astoņi teologi tos parakstīja un 1537. gada janvārī nosūtīja kūrfirstam. Mēnesi vēlāk Šmalkaldes savienības⁴ evaņģēliskie valdnieki pulcējās Šmalkaldes pilsētā, lai apspriestos, kā izturēties koncilā. Arī Luters devās uz turieni, taču smagi saslima un gandrīz nomira, tādēļ bija spiests atgriezties Saksijā. Lutera artikulus konventam priekšā nesa kūrfirsts Johans Frīdrihs. Daži jautājumi konventā izraisīja pretrunas, tādēļ Melanhtons izteica viedokli, ka evaņģēliskā mācība ir skaidri formulēta *Augsburgas apliecībā* un *Apoloģijā*, kas jau ir iesniegtas ķeizaram Kārlim V. Citi papildu paziņojumi nav vajadzīgi.

Šmalkaldes artikulus konventa dalībnieki oficiāli tā arī nepieņēma, taču tos lasīja un izplatīja. 44 teologi artikulus parakstīja kā savas ticības atspoguļojumu. Vēlāk tos iekļāva *Vienprātības grāmatā*.

Nolēmis Lutera *Šmalkaldes artikulus* oficiāli neapstiprināt, konvents atzina, ka jāsagatavo kāds raksts par pāvesta primātu, jo šis svarīgais jautājums *Augsburgas apliecībā* nav apskatīts. Par autoru izraudzīja Melanhtonu. 1537. gada 17. februārī viņš latīņu valodā nolasīja citiem teologiem traktātu ***Par pāvesta varu un primātu***.

Pirmajā daļā Melanhtons analizē pāvesta pretenzijas uz primātu baznīcā, uz varu pār laicīgajiem valdniekiem un to, ka ticība šīm pretenzijām esot vajadzīga pestīšanai. Otrajā daļā viņš apspriež to, kas pāvesta institūcijā uzskatāms par bīskapa amata izkropļojumu. Iepretī tam viņš aplūko bīskapu īsto lomu un varu.

Kaut arī Luters katrā laikā bija gatavs piedalīties koncilā, tomēr viņš apšaubīja to, ka tas tiks sasaukts. Viņš nekļūdījās. Koncilu atkal atlika. Tas sanāca tikai 1545. gadā Tridentā un ilga līdz 1563. gadam. Evaņģēliskie tajā nepiedalījās. Tridentas koncils bija nozīmīgs Romas katoļu baznīcas atjaunotnei. Pieņemot dogmatiskas definīcijas faktiski katrā protestantu apstrīdētajā mācībā, Tridentas koncils ļoti attīstīja Romas katoļu baznīcas konfesionālo identitāti. Reformācijas iespaidā tas iekustināja plašas iekšējas reformas. Katoļu baznīca Eiropā atguva daudz sekotāju. Var teikt, ka no reformācijas rokām Roma saņēma labāku katoļu baznīcu. Tomēr koncilam neizdevās sadziedēt shizmu Rietumu kristietībā. Gluži pretēji,

⁴ Šmalkaldes savienība – militāra alianse, ko Hesenes Filipa un Saksijas Johana Frīdriha vadībā izveidoja Svētās Romas impērijas evaņģēlisko teritoriju valdnieki, lai aizsargātos pret mēģinājumiem viņus ar varu piespiest atgriezties pie Romas baznīcas ticības un prakses. Sākotnēji ķeizars Kārlis V šo savienību piecietā, baidoties, ka tā varētu sabiedroties ar viņa ienaidniekiem. Taču, noslēdzis mieru ar Franciju, Kārlis V pret to uzsāka militāru operāciju un sakāva isajā, bet postošajā Šmalkaldes karā 1547. gadā.

tā striktie formulējumi tika izstrādāti, nerēķinoties ar evaņģēlisko pusi vai pat konfrontācijā ar to. Tridentas koncila uzliktie nosodījumi līdz pat mūsu dienām ir viens no šķēršļiem Kristus baznīcas vienībai.

Pretrunas radās arī reformācijas iekšienē. Visnopietnākās domstarpības izvērās ar Šveices reformatoriem Kalvinu un Cvingliju, taču tās nebija vienīgās. Līdztekus grūtajiem disputiem ar Romu Luteram jau sākuma gados daudz rūpju sagādāja viņa paša draugi un audzēkņi, kā Karlštats vai Agrikola. Pat Filips Melanhtons, meklēdams izlīdzinājumu ar kalvinistiem, izmainīja vairākas vietas *Augsburgas ticības apliecībā*, padarot neskaidrāku valodu par Kristus reālo klātbūtni Svētā Vakarēdiena maizē un vīnā. Tas izraisīja pretestību savējo vidū. Līdz šai dienai daudzas luterāņu baznīcas atzīst par vajadzīgu īpaši uzsvērt, ka par ticības normu atzīst tieši nemainīto *Augsburgas apliecību (invariata)*, nevis mainīto (*variata*). Kamēr Luters bija dzīvs, viņa autoritāte vēl spēja luterāņus saliedēt. Arī pretimstāvēšana Romai un lieli uzdevumi evaņģēliskās baznīcas celšanā palīdzēja iekšējās pretrunas atbīdīt malā. Pēc Lutera nāves 1546. gadā plaisas padziļinājās. Filips Melanhtons visu laiku bija Luteram blakus, bet nu viņam nācās pašam vadīt ne tikai Vitenbergas universitāti, bet visu evaņģēlisko baznīcu Vācijā. Ne visi bija gatavi viņa vadību pieņemt.

Ķeizars Kārlis V vēlējās par katru cenu atjaunot reliģisko vienību savā valstī – ja ne sarunu ceļā, tad ar varu. 1548. gada Reihstāgā viņš lika izsludināt Augsburgas interimu, kas līdz koncila galīgam lēmumam padarīja par valsts likumu tādu mācības pagaidu noregulējumu, kas evaņģēliskajiem uzspieda katoļu pozīciju, atļaujot brīvību tikai priesteru laulībām un Svētā Vakarēdiena pasniegšanai abos veidos. Evaņģēlisko valdnieku pretošanās panāca, ka pusgadu vēlāk pieņēma Leipcigas interimu, kas jau bija balstīts galvenokārt uz Filipa Melanhtona sastādītā teksta. Meklējot krīzei risinājumu, Melanhtons gan saglabāja neskartus centrālos ticības jautājumus, taču bija gatavs piekāpties ceremoniju jautājumos un adiaforās – lietās, kas Bībelē nav tieši ne pavēlētas, ne aizliegtas. Ņemot vērā apstākļus, viņš to noteikti uzskatīja par lielu panākumu, taču uzdūrās pretestībai no negaidītas puses. Leipcigas interimu asi kritizēja striktie luterāņi, piemēram, Matias Flācijs⁵ un Nikolajs fon Amsdorfs. Viņi iebilda: nekāda piekāpšanās nav pieļaujama, jo politiska spiediena apstākļos adiaforu nevar būt.

⁵ *Matthias Flacius Illyricus* jeb *Matija Vlačić Ilirik* – horvātu izcelsmes teologs un baznīcas vēsturnieks (1520–1575).

Ilgstošās un arī asiņainās sadursmes bija nogurdinājušas kā luterāņu, tā katoļu pusi. Par spīti ķeizara nepatikai, kurš negribēja samierināties ar nenovēršamu baznīcas šķelšanos, 1555. gadā tika panākts Augsburgas miers, ar kuru pirmo reizi tika atzīts luterāņu baznīcas likumīgais statuss. Noteica, ka zemes valdnieks var izvēlēties vai nu “veco ticību”, vai “Augsburgas ticību”. Valdnieka ticība bija jāpieņem visiem viņa pavalstniekiem. *Cuius regio, eius religio* – kura valdīšana, tā reliģija. Politikā bija iestājies relatīvs miers. Ārēji evaņģēlisko baznīcu vairs nekas neapdraudēja. Tomēr iekšēji luterāņus arvien vairāk šķēla karstas diskusijas par autentisku luteriskās mācības izpratni. Turpinājās strīdi gan par adiaforām, gan par citiem jautājumiem. Dziļākās domstarpības izvērtās starp filipistiem, kas deva priekšroku mērenajai Melanhtona pieejai, un nepieņēma Flācija vadītajiem gnezoluterāņiem, kas sevi uzskatīja par istajiem Lutera skolniekiem un turējās pie viņa mācības jautājumos, kuros Lutera un Melanhtona uzskati atšķīrās. Kļuva skaidrs, ka topošajai luteriskajai baznīcai draud postoša šķelšanās. Arī luteriskie zemju valdnieki centās panākt vienošanos starp luterisma piekritējiem. Bija jāatrod kopīgs mācības pamats. Šādā nolūkā tika izveidots strīdīgo jautājumu skaidrojums, par ko puses varētu vienoties. Galīgajā formā tas pazīstams kā ***Konkordijas formula***.

Tās radīšanā piedalījās daudz teologu, tomēr galvenā loma bija Jākobam Andrē un Mārtiņam Hemnicam, kuru dēvē par Otro Mārtiņu. 1576. gadā Torgavas pilsētā teologu grupa izstrādāja t.s. Torgavas grāmatu, ņemot par pamatu agrāk uzrakstīto Švābu-sakšu konkordiju un Maulbronnas formulu. Dokumentu izsūtīja apspriešanai visām valsts kārtām, kas turējās pie *Augsburgas apliecības*. Gadu vēlāk, apkopojot saņemtās atsauksmes un ieteiktos labojumus, Andrē un Hemnics kopā ar citiem teologiem Bergenes klosterī izveidoja galīgo formu jeb t.s. Bergenes grāmatu, kas kļuva par *Konkordijas formulas Pamatdeklarāciju (Solida Declaratio)*. Pirms *Pamatdeklarācijas* ievietoja Andrē uzrakstītu Torgavas grāmatas īsu kopsavilkumu jeb ***Epitome***, kura sākotnējais virsraksts labi izsaka to, kas ir visa *Konkordijas formula* – artikuli, par kuriem *Augsburgas apliecības* teologu vidū daudzus gadus bija domstarpības, bet kuras teologi kristīgā garā saskaņā ar Dieva vārdu atrisināja. *Konkordijas formulu* iesniedza Saksijas Kūrfirstam Augustam 1577. gada 28. maijā. To parakstīja daudzi valdnieki un ap 8000 garīdznieku. Saksijas mācītāju vidū pat bija populārs pantiņš: “*Schreibt, lieber Herre, schreibt, daß Ihr bei der Pfarre bleibt!*” (*Lūkojiet, mīļie kungji, ka parakstāt, lai savās draudzēs*

paliekat!) *Konkordijas formulu* atzina divas trešdaļas tā laika luterāņu baznīcas Vācijā.

1580. gadā, atzīmējot *Augsburgas ticības apliecības* 50. gadadienu, Drēzdenē vāciski tika izdota *Konkordijas (Vienprātības) grāmata*. Tajā vienuviet bija sakopoti iepriekš aplūkoti desmit apliecības raksti, ko 16. gadsimta luterāņu baznīcā uzskatīja par autoritatīviem. Savu valdnieku uzdevumā *Vienprātības grāmatu* sastādīja Andrē un Hemnics. Tai vajadzēja aizstāt dažādos rakstu kopojumus, kādus pazina vācu teritorijās. *Vienprātības grāmatai* vajadzēja kļūt evaņģēliskajiem par kopīgu pamatu, iezīmēt luteriskās baznīcas robežas ar kalvinismu un Romas katolicismu un pasargāt to no izšķīšanas vispārējā protestantismā. Četrus gadus vēlāk grāmatu izdeva arī latīņu valodā. Arī *Vienprātības grāmatu* Vācijā nepieņēma visi, tomēr tā guva vēl plašāku atzišanu nekā *Konkordijas formula*. Tā kļuva par luterāņu vienotāju un ortodoksa luterisma standartu. Var teikt, ka *Vienprātības grāmata* noslēdza reformācijas laikmetu un aizsāka luteriskās ortodoksijas posmu.

Livonijā reformāciju sākumā ietekmēja nesavaldīgs revolucionārisms. Iedvesmojušies no Karlštata un Švenkfelda, Melhior Hofmans⁶ un viņam līdzīgi mēģināja baznīcu reformēt ar cirvi un āmuru. Rīgas reformatoru Adreasa Knopkena un Johanna Brīsmāna pūles uzturēt baznīcu *Augsburgas ticības apliecības* garā atnesa tajā mieru un kārtību. No Latvijas apgabaliem *Konkordijas formulai* pirmā pievienojās Kurzemes un Zemgales hercogiste 1577. gadā. Vidzeme tai laikā vēl atsaucās tikai uz *Augsburgas apliecību* un Lutera katehismu, bet *Vienprātības grāmatu* ieviesa līdz ar Zviedrijas baznīcas likumiem 1586. gadā. Krievijas impērijas 1832. gada luteriskās baznīcas likumi *Vienprātības grāmatu* atzina par pareizu Svēto Rakstu izskaidrojumu. Arī Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas satversmēs, sākot ar 1928. gadu līdz mūsu dienām, *Vienprātības grāmatā* apkopotie luteriskās baznīcas apliecību raksti tiek pieņemti kā pareizs Svēto Rakstu izskaidrojums.

⁶ *Melchior Hoffman*, arī *Hofmann* (ap 1495–1543) – vācu reformācijas jūsmotājs un anabaptistu pravietis Vācijā un Holandē. Pēc amata ādminis. Iedvesmojās no Lutera mācībām un 1523. gadā darbojās kā laju sludinātājs Valmierā. Sākumā viņu atbalstīja Rīgas un Vidzemes reformatori A. Knopkens un S. Tēgetmeiers, taču drīz Hofmana jūsmotāja uzskati un darbība kļuva nepieņemama. Ordeņa mestrs viņu apcietināja un izraidīja. Hofmans devās uz Tērbatu, kur viņa darbība vairākkārt bija saistīta ar svētbilžu grautiņiem, līdz viņš tika izraidīts arī no Tērbatas un Rēveles un devās uz Zviedriju.

Luteriskās aplicības kā vēstures dokuments

Aplicību raksti pie mums ir nonākuši no trim noteiktiem laika posmiem. Trīs ekumenisko, no senbaznīcas mantoto, aplicību izcelsmi un veidošanos no senākajām liecībām līdz viduslaikos pieņemtajai formai var meklēt laikā no otrā līdz astotajam gadsimtam. Otrs laika posms ir 16. gadsimta otrais ceturksnis ar Lutera un Melanhtona rakstiem. Trešais posms ir 16. gadsimta septiņdesmitie gadi, kad pēc Lutera nāves tapa *Konkordijas formula* un arī Andrē sarakstītais *Priekšvārds kristiešu vienprātības grāmatai*.

Tas nozīmē, ka *Vienprātības grāmata* prasa īpašu pieeju. Jebkurš sens dokuments būtu jālasa trīs lasījumos. Pirmajā jāmēģina saprast, *kas ir rakstīts* jeb ko nozīmē lietotie vārdi un termini, kā arī to, kam, kādos apstākļos un kādā nolūkā tie ir teikti. Otrajā lasījumā jācenšas saprast, *ko tas nozīmē* jeb kāda ir vēsts, ko autori ir gribējuši nest. Tikai pēc tam, trešajā lasījumā, var mēģināt saprast, *ko tas nozīmē man* jeb kā luterisko aplicību vēsti attiecināt uz savu, savas baznīcas vai sava laikmeta situāciju. Nereti lasītājs kļūdās, mēģinot *Vienprātības grāmatu* lasīt uzreiz trešajā lasījumā, neizdarot pirmos divus.

Senu tekstu pareizi saprotam tad, ja vārdus un terminus tulkojam tādā pašā nozīmē, kādā tos lietoja dokumenta sarakstīšanas laikā. Šis princips ir uzsvērts arī *Epitome*: “*Senāko un jaunāko laiku mācītāju raksti.. jāņem vērā.. kā liecības, kas norāda uz to, kādā veidā un kurās vietās pēcapustuļu laikā ir tikusi patiesi saglabāta praviešu un apustuļu mācība.*” Līdzīgi arī luteriskās aplicības vispirms ir saprotamas un aplicināmas oriģinālajā, vēsturiskajā nozīmē – t.i., tādā nozīmē, kāda aplicībās lietotajiem vārdiem un terminiem bija to sarakstīšanas laikā. 16. gadsimta un agrāku laiku aplicību rakstos nedrīkst ielasīt nozīmi, ko vārdiem piešķīra vēlāku laiku luteriskās teoloģijas sistematizētāji vēlāku laiku kontroversēs. Tāpat arī nevar automātiski pārnest aplicībās lietoto vārdu nozīmi uz parādībām, ko ar to pašu vārdu apzīmē mūsdienās. Tas jāievēro, lai aplicības saprastu un interpretētu pareizi.

Par daudzām baznīcas dzīves jomām aplicību raksti klusē. Tas nenozīmē, ka šajās vietās ir atstāti tukšumi, ko katrs var aizpildīt ar savām idejām. Tas nozīmē, ka aplicību autoriem un parakstītājiem nav bijis iebildumu šajās lietās turēties pie sava laika baznīcas mācības un kārtības. Tas daudzkārt uzsvērts aplicībās, un par to liecina arī reformatoru rīcība, veidojot evaņģēlisko baznīcu. Tādēļ pilna aina par

luteriskās baznīcas dzīvi un mācību rodas, *Vienprātības grāmatu* lasot tikai plašākā Baznīcas vēstures kontekstā. Luterisko apliecību studijas sader kopā ar Baznīcas un teoloģijas vēstures studijām.

Luteriskās apliecības kā liecība par Svētajiem Rakstiem

Vienprātības grāmatas nozīmi tomēr nedrīkst relativizēt, skaidrojot to kā tikai tam laikam aktuālu reakciju uz sava laika kļūdām. Ticības apliecības vienmēr ir vēstījums gan savai, gan visām nākamajām paaudzēm. Tas izriet no apliecību būtības. Apliecības ir Svēto Rakstu skaidrojums, kurā cilvēks dzird un apstiprina Dieva vārdu. Bībeles vārdi ir paša Svētā Gara vārdi. *Apoloģijas* priekšvārdā Melanhtons par Bībeli saka: “*Skaidrie Svētā Gara Raksti*” (lat.) vai “*Svētā Gara skaidrie vārdi un gaišie Raksti*” (vāc.). Raksti ir Svētā Gara liecība par Evaņģēliju, tādēļ tie ir augstākā un galīgā mēraukla pāri visām citām liecībām. *Vienprātības grāmata* faktiski ir pakļaušanās akts. Baznīca ar saviem vārdiem atstāsta, kā to uzrunā Dieva vārds, un ar pateicību apliecina tam savu pakļaušanos. No pakļaušanās Dieva vārdam izriet gan senbaznīcas, gan reformācijas gaitā tapušo apliecību autoritāte. *Augsburgas ticības apliecība* un it īpaši Lutera katehismi būtībā ir komentāri senbaznīcas apliecībām, tāpat kā pārējās *Vienprātības grāmatas* daļas katra savā veidā ir komentāri *Augsburgas apliecībai*. Visi kopā šie apliecības raksti ir Vecās un Jaunās Derības Svēto Rakstu skaidrojums, kas balstās nevis uz atsevišķiem, zīmīgiem pantiem vai ekseģētiskiem jaunatklājumiem, bet liecina par visiem Rakstiem un par Evaņģēlija kodolu tajos. Daudzos Rakstu izteikumus tie apkopo mācības artikusos, lai sargātu pareizu sludināšanu gan konkrētajā laika brīdī, gan nākotnē. Ja apliecība ir Svēto Rakstu izskaidrojums, tā liecina par mūžīgo patiesību, tādēļ apliecības nevar būt saistītas tikai ar savu laiku. Liecība par Dieva vārdu paliek spēkā arī pēc tam, kad konkrētie maldi pārstāj būt aktuāli. Cits jautājums, ka apliecības rakstus var un vajag vienmēr aktualizēt, atšķirot un izceļot pozitīvos mācības principus pāri polemiskajām daļām, kuras vērsas pret maldiem, kas šodien varbūt tiešām vairs nav aktuāli. Tai pašā laikā vajag norādīt arī uz to, kas no apliecībām ir secināms par mācībām un maldiem, kuri ir akūti 19. vai 20. gadsimtā un mūsdienās.

Luteriskās aplicības kā visas Baznīcas liecība

Aplūkojot *Vienprātības grāmatas* tapšanu, vairāk uzmanības pievēršam autoriem un zīmīgiem notikumiem. Tomēr ne mazāk nozīmīgs process ir aplicību pieņemšana un parakstīšana. Ne katrs Bībeles skaidrojums ir ticības aplicība, pat ja tas nāk no Lutera vai Melanhtona. Aplicība nav individuāla. Tā ir vienprātības akts, kurā Dieva vārdu skaidro nevis indivīds, bet Baznīca tai uzticētajā sludināšanas un mācīšanas atbildībā. Melanhtons maldīgi iedomājās, ka drīkst labot “savu” *Augsburgas aplicību*, – tā viņam vairs nepieder. Tā vairs nav viņa, bet Baznīcas aplicība. Tāda pati kļūda būtu mēģināt aplicību rakstus papildināt ar citiem sacerējumiem, pat ja tie būtu Lutera darbi vai Bībeles panti. Ja tie nav iekļauti *Vienprātības grāmatā*, tam var būt svarīgs iemesls. Aplicības paceļ nevis savu autoru balsi, bet Baznīcas balsi. *Tota Scriptura* nav šķirama no *tota Ecclesia*⁷. Dažreiz cilvēki brīnās, kādēļ luterisko aplicību krājumu sauc par Konkordijas, tātad – par Saskaņas jeb Vienprātības grāmatu, ja tā ir tapusi lielu nesaskaņu laikā un arī šodien mēdz būt par priekšmetu domstarpībām. Taču nosaukums neliekas dīvains, ja atceramies, ka luterisko aplicību mērķis ir *Svēto Rakstu skaidrojums saskaņā ar tēviem un brāļiem*⁸.

Par saskaņu ar tēviem jeb ar iepriekšējo piecpadsmit gadsimtu Baznīcu liecina viscaur bagātīgi citētie baznīctēvu raksti. 1580. gada izdevumā vēl ir pievienots *Catalogus Testimoniorum* jeb *Liecību katalogs* ar “*Svēto Rakstu un seno, tīro Baznīcas mācītāju liecībām*”. *Liecību kataloga* latviskais tulkojums ir ietverts arī šajā *Vienprātības grāmatas* izdevumā. Reformatori, protams, nepielīdzina baznīctēvu rakstus Svētajiem Rakstiem, taču liek viņu liecību vienā līmenī ar savējo. Nolūks ir nepārprotams – aplicināt kopā ar senajiem tēviem. Ar tādu pašu nolūku *Vienprātības grāmatā* ir iekļautas trīs “galvenās” jeb ekumeniskās aplicības. *Konkordijas formulā* to autoritāte ir ierindota tūlīt aiz Svētajiem Rakstiem. Latīņu tekstā tās apzīmē par “katoliskajām un vispārējām aplicībām ar visaugstāko autoritāti”⁹. Par reformācijas aplicībām tā nav sacīts – ne tādēļ, ka tās būtu mazāk patiesas, bet tādēļ, ka senās baznīcas aplicības atzīst visa kristietība. Tās tiek augstāk cienītas, jo veido lielāku vienprātību. Īstenībā *Vienprātības grāmata* pat neuzskata sevi par luterāņu aplicībām vai luterāņu mācību. Ja ņemam nopietni to, uz

⁷ *Visi Raksti un visa Baznīca* (lat.).

⁸ Edmund Schlink, *Theology of the Lutheran Confessions*, CPH, 17. lpp.

⁹ .. *illa catholica et generalia summae auctoritatis Symbola*. – *Pamatdeklarācija*. *Par kopīgo izpratni*..

ko šie apliecību raksti pretendē, tad te ir runājusi *viena, svēta, katoliska un apustuliska Baznīca*. Tā kļūst saprotami Upsalas arhibīskapa Nātana Sēderblūma vārdi, ko viņš pagājušā gadsimta divdesmitajos gados teica par savu Zviedrijas luterāņu baznīcu: “Katoliskā baznīca Zviedrijā esam mēs.”

Saskaņa ar brāļiem jeb ar sava laika baznīcu vispirms izskan *Augsburgas apliecības* formulā: “*Mūsu baznīcas lielā vienprātībā māca*” (lat.) vai “*Vispirms tiek vienprātīgi mācīts un ievērots*” (vāc.). Arī *Konkordijas formula* sākas ar vārdiem: “*Mēs ticam, mācām un apliecinām.*” Konkrētā rīcībā tas izpaudās apliecību pieņemšanā un parakstīšanā. Tās parakstija ne vien teologi, bet arī zemju valdnieki un pilsētu galvas, pārstāvot plašākas kopienas. *Vienprātības grāmatā* atrodami daudzie paraksti ir svarīga tās daļa. Tos pārļausot, varam gara acīm skatīt zemes un tautas, kas pievienojās kopīgai liecībai. Arī mūsu Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas Satversmes preambula apliecina un pieņem *Vienprātības grāmatu* par patiesu Bībeles izskaidrojumu. Apstiprinot savu Satversmi, mēs pievienojamies *saskaņai ar tēviem un brāļiem*. Latvijas baznīca pievieno savu balsi luteriskās reformācijas apliecinātāju balsij un kopā ar viņiem – ekumeniskajam svētās, katoliskās un apustuliskās baznīcas balsu korim visos laikos un visās vietās. Tādējādi *Vienprātības grāmata* ir instruments, ar kuru Latvijas baznīca var būt brīva no katra minoritātes statusa vai izolācijas un būt universālās Kristus baznīcas daļa.

Luteriskās apliecības kā vadlīnija mācībai un sludināšanai

Lai gan Baznīca māca un sludina to, kas mums ir atklāts Svētajos Rakstos, tomēr svarīgākais ir nevis tas, ko cilvēki saka par Rakstiem, bet gan tas, ko Raksti saka par cilvēku. Tas ir sludināšanas un mācības avots. Mācību par Rakstiem nevar atvasināt no sabiedriskās domas, kultūras, politiskā stāvokļa, dabas norisēm vai cilvēciskām emocijām. Gluži pretēji – visas šīs parādības ir vērtējamas Svēto Rakstu gaismā. Primārais Baznīcas skaidrojums Svēto Rakstu kopumam ir ticības apliecības. Apliecību rakstos Baznīca atspoguļo to, ko Bībele tai saka par Dievu un cilvēkiem. Gluži dabiski, ka tieši Baznīcas apliecības, nevis atsevišķu, kaut arī izcilu teologu darbi ir izejas punkts dogmatikai un mēraukla sludināšanai. Cilvēks var ar mierīgu sirdi nepārzināt visus Lutera, Valtera, Tilliha, Bonhēfera vai Panenberga uzskatus, taču

apliecībās Baznīca vienmēr centusies ietvert to, kas cilvēkam jāzina, lai iemantotu pestīšanu. Reāli domājot, ir jārēķinās, ka lielākā daļa luterāņu *Vienprātības grāmatu* paši neizlasīs – par to liecina kaut vai eksemplāru skaits, kādā tā tiek izdota. Tādēļ ir jo svarīgāk, lai tās mācības uzsvāri būtu sadzirdami katras luteriskās baznīcas sludināšanā un mācīšanā. Tas ir katra sludinātāja pienums *tēvu un brāļu saskaņai*.

Kad *Vienprātības grāmata* apstiprinājumu un noraidījumu formā un brīžiem polemiskā tonī aplūko dažādas sava laika mācības, tās uzmanības centrā nemainīgi ir jautājums par cilvēka pestīšanu Jēzus Kristus nopelnā. Šis īpašais uzsvārs palīdz orientēties modernās sabiedrības reliģisko interešu, piedāvājumu un pretenziju daudzveidībā. Mūsdienų pasaule arī Baznīcu izaicina uz laika garam atbilstošām pārmaiņām un vaicā par lietām, kas reformācijas laika cilvēkiem pat nenāca prātā. Reliģiskas apvīnības izsaka viedokļus un attīsta programmas, kas nereti liek brīnīties, ar ko baznīcas mūsdienās vēl atšķiras no jebkuras sabiedriskas organizācijas. Aplieciņu raksti ir labs atskaites punkts, lai atšķirtu būtisko, kas jāapliecina un pie kā jāturas visos laikos, no tā, kur cilvēka gars un intelekts ir brīvs radošiem meklējumiem. Atverot ceļus, bet iezīmējot robežas, veidojas droša telpa dialogam ar savu laiku un sabiedrību. Uzsverot Dieva brīvi dāvāto žēlastību un tās saņemšanu ticībā (*sola gratia; sola fide*), *Vienprātības grāmata* ir manifestes par cilvēka stāvokli Dieva priekšā neatkarīgi no viņa sasniegumiem un cilvēciskiem starpniekiem. Cilvēka cieņa balstās ticībā Dievam, kas attaisno grēcinieku. Tādēļ ne politiskās iekārtas, ne ekonomiskās sistēmas, ne kultūras normas nevar pretendēt uz varu pār cilvēka sirdsapziņu un cilvēka absolūtu lojalitāti. Katra cilvēciska vara ir pārejoša, un katra cilvēciska autoritāte ir padota Dieva spriedumam. Baznīcas pravietiskajai vēstij tas visos laikos ir jāatgādina.

Luteriskās aplieciņas kā ekumenisks dokuments

Mārtiņš Luters nav viens no jauno protestantisko kustību līderiem, kuri ap sevi pulcina piekritējus, sacīdami, ka līdz viņu unikālajām atklāsmēm kristietībā bija tikai neziņa un maldi. Luters bija apustuliskas atjaunotnes aizsācējs vēsturiskajā Baznīcā. Viņš nekad nav izstājies no baznīcas un dibinājis jaunu. Tāpat *Vienprātības grāmata* nav sektantisks dokuments. Dziļākajā būtībā tā nav pat polemisks dokuments. Lai arī

vietumis saklausāms polemisks tonis, tās uzmanības centrā ir Kristus personas un darba pareiza izpratne kā pamats saskaņai un vienprātībai. *Augsburgas ticības apliecībā saskaņa ar brāļiem* izskan formulā: “*Mūsu baznīcas lielā vienprātībā māca..*” Kas ar to ir domāts? Teologi to saprot dažādi, un lietotās valodas daudznozīmība visdrīzāk nav nejauša. Vai apzīmējums “*mūsu baznīcas*” attiecas uz atsevišķām draudzēm un to evaņģēliski noskaņotajiem mācītājiem? Tas ir iespējams. Vai varbūt tas attiecas uz Romas baznīcu un draudzēm, kas Augsburgā prezentēja savu ticības apliecību? Arī tas ir ļoti ticams. Augsburgā evaņģēlisko pārstāvji vēlējās pierādīt, ka nemāca vai neatmet neko tādu, kā dēļ būtu pamats viņus izstumt no baznīcas. Viņi norāda uz visu, ko “*mūsu baznīcas*” – abās nozīmēs – “*lielā vienprātībā māca*”, bet, kur ir domstarpības, to vēlas “*savā starpā mīlestībā, lēnprātībā un laipnībā abpusēji uzklaustīt, apdomāt un apspriest, lai atgrieztos pie vienas vienkāršas patiesības un kristīgas vienprātības.*” Tā *Augsburgas apliecība* īsos vārdos izsaka visa ekumeniskā procesa jēgu un nolūku. Šis ekumeniskais mērķis palika nepiepildīts, taču uzdevums nav atsaukts. *Augsburgas apliecība* joprojām iedvesmo meklēt ceļu uz vienību gan atklājot to, ko *mūsu baznīcas māca lielā vienprātībā*, gan uzklausot atšķirīgos uzskatus mīlestībā, laipnībā un lēnprātībā.

Tomēr *Vienprātības grāmata* iezīmē arī robežas. Kristus miesas veselumam ne mazāk vērtīga un sargājama ir vienotība savā starpā. *Vienprātības grāmata* spēja vienot luterāņus savstarpēju nesaskaņu vētrās. Tajā ir apliecinātas patiesības, no kā reformatori nebija gatavi atteikties pat tādēļ, lai izbēgtu no ekskomunikācijas. Ticības apliecība ir smelta no Svētajiem Rakstiem, un ar to nevar tirtoties. Par to var spriest tikai uz Rakstu pamata. Īsts ekumenisks dialogs notiek nevis tirgojoties, bet gan piesaucot Svētā Gara vadību un kopā ar sarunu partneri lūkojoties Bībelē ar lēnprātību, laipnību un pacietību, kādas savā laikā liktenīgi pietrūka. Rezultāts paliek Dieva rokā. Dialogiem vienmēr uzstāda visaugstākos mērķus, taču arī tas ir labs sasniegums, ja izdodas atbrīvoties no pārpratumiem un aizspriedumiem un vairot savstarpēju uzticēšanos. Tādējādi *Vienprātības grāmata* gan iedvesmo ekumeniskiem centieniem, gan nosprauž robežas, veidojot telpu, kurā var droši sarunāties par ticības jautājumiem, raugoties pāri laika un apstākļu noteiktajām polemiskajām noskaņām uz vienmēr aktuālajiem mācības principiem. Apliecību raksti ir vērtīgs ekumenisks resurss, jo nevienā dialogā netiek augstu vērtēts partneris, par kuru nav skaidrs, kam īsti viņš tic.

Apliecības evaņģēlija uzturēšanai un Dieva godam

Jēdzienu *apliecību raksti* visbiežāk saprot kā dokumentus, kur izklāstīta ticības pārliecība. Tomēr *confessio* saprot arī citā nozīmē. Filips Melanhtons *Apoloģijā* raksta, ka mūsu Kungs, lai cilvēku starpā uzturētu Evaņģēliju, atklāti noliek pretim velna valstībai svēto liecības, kuras ir svēti darbi un Dievam pieņemami upuri.¹⁰ Ticīgo apliecības, tāpat kā apustuļu pārbaudījumi, pūles un sludināšana, ir Kristus ieroči, ar kuriem viņš aizdzen velnu no tiem, kas tic. Draudze Apustuļu un Nikajas ticības apliecības lieto kā pielūgsmes elementu dievkalpojumā. Ticībā uz Kristu piedzīvojuši izlīdzināšanos ar Dievu un Viņa žēlastībā ieguvuši grēku piedošanu, mēs pienesam ticības apliecību Dievam kā savu pateicības upuri. Līdzīgu attieksmi pelna arī reformācijas laika apliecības, lai arī tās dievkalpojumā nerecītējam. Ar *confessio* apzīmē arī grēku nožēlu un izsūdzēšanu. Lasot un lietojot *Vienprātības grāmatu*, mēs apzināmies savu nepilnību un izsūdzam savu grēcīgumu, lai mūsu nespēkā Dieva spēks varētu parādīties varens un lai mūsu liecība nestu labus augļus. Biktstēva Egīdija vārdi par to, ka Augsburgas apliecības teoloģiju var saprast, tikai daudz lūdzot, atgādina, ka ticības apliecība nav vienkārši prāta disciplīna, diskusiju priekšmets vai kontroles mehānisms. *Apoloģijā* apliecība tiek ierindota starp svētdzīves augļiem, kas izriet no saņemtās pestīšanas dāvanas. Svētā Gara atjaunota dzīve ir īstā mājvieta ticības apliecībai, kur tā kļūst pa īstam pievilcīga un ticama. *“Apliecības ir slavas upuris, ko, godinot Dieva žēlastību, kopīgā grēknožēlā un kopīgā ticībā pienes visa ticīgo draudze.”* (Edmunds Šlinks)

Es pateicos visiem, kas gādāja, lai šis *Vienprātības grāmatas* izdevums nonāktu pie lasītājiem. Lai lasām to ar lūgšanu:

“Debesu Tēvs, mēs Tev no sirds pateicamies, ka Tu mūs atspirdzini ar Saviem vārdiem un ar Saviem sakramentiem! Svētī mums to, ka pie mums vairojas ticība uz Tevi un sirsnīga mīlestība starp mums visiem! Caur Tavu mīlo Dēlu Jēzu Kristu. Āmen!”

+ Jānis Vanags
Arhibīskaps
Rīgā, 2011. gada oktobrī

¹⁰ Ap. IV, 189. un tālāk.

CONCORDIA

יהודה

Kristīga, vienprātīga ticības apliecība, ko vairākkārt atkārtoti snieguši un šīs grāmatas beigās parakstījuši Augsburgas konfesijas kūrfirsti, firsti, valdošo kārto pārstāvji un teologi.

Mācība un ticība

Rūpīgs to ticības artikulu izskaidrojums, par kuriem pēc Mārtiņa Lutera svētīgās aiziešanas ir izcēlušies strīdi un diskusijas. Šis izskaidrojums ir pamatots Dieva vārdā kā vienīgajā mācības mērauklā.

Nodots izdošanai pēc iepriekšminēto kūrfirstu, firstu un valdošo kārto pārstāvju vienprātīgas vienošanās un pavēles – kā pamācība un brīdinājums viņu zemēm, baznīcām, skolām un pēctečiem. Ar Saksijas kūrfirsta svētību 1580. gadā.

VIENPRĀTĪBAS GRĀMATAS PRIEKŠVārds

Visiem un ikvienam, kas lasīs šo mūsu rakstīto, mēs, kas tā beigās esam parakstījušies kā Augsburgas ticības apliecības apliecinātāji – kūrfirsti, firsti un vācu nācījas svētās valsts valdošo kārtu pārstāvji atbilstoši katra kārtai un stāvoklim –, sniedzam savu draudzību, sveicienus un labo gribu, turklāt, padevīgi un labprātīgi kalpodami, darām visiem zināmu:

Visuvarenais Dievs šajos iznīcīgās pasaules pēdējos laikos Savā neizmērojamā mīlestībā, žēlastībā un žēlsirdībā skaidri un nesagrozīti ir atklājis cilvēkiem Sava svētā Evaņģēlija gaismu, kas vienīgā spēj glābt, – lai tā mums spīdētu, vedot vācu nāciju, visu mūsu mīlo tēvzemi ārā no māņticības pilnās pāvestības tumsības. Tādēļ, pamatojoties dievišķajos praviešu un apustuļu Rakstos, ir sastādīta īsa ticības apliecība, kuru 1530. gadā Augsburgas reihstāgā mūsu dievbijīgie un kristīgie priekšteči vācu un latīņu valodā ir pasnieguši ķeizaram Kārlim V. Šī apliecība, kas darīta zināma visām kārtām mūsu valstī, ir nonākusi atklātībā, ir atskanējusi un izplatījusies kristiešu vidū visā plašajā pasaulē.

Vēlāk daudzas baznīcas un skolas ir pievienojušās šai apliecībai kā savas ticības mūsdienu simbolam galvenajos strīdīgajos artikulos, apliecinot to kristīgā, vienprātīgā izpratnē bez kādiem strīdiem un šaubām pretstatā pāvestībai un visdažādākajiem novirzieniem. Mācība, kas ietverta šajā ticības apliecībā un stingri pamatota dievišķajos Rakstos, ir īsi apkopota senajos, pārbaudītajos simbolos. Šai mācībai tic vispārējā Kristus baznīca, kas, to pareizi mācīdama

un aizstāvēdama, ir cīnījusies pret daudzām herēzēm un maldu mācībām un atkal no jauna to ir vienprātīgi apliecinājusi.

Bet daudziem ir kļuvis zināms, skaidri redzams un nav palicis apslēpts, kādas bīstamas runas un nogurdinošs nemiers ir radies mūsu mīļotajā vācu nācijas tēvzemē drīz pēc augsti apgaismotā un dievbijīgā vīra doktora Mārtaņa Lutera kristīgās aiziešanas, kā arī tas, ka šādā rūpju pilnā stāvoklī un valsts panīkumā visa cilvēku dzimuma ienaidnieks cenšas izplatīt savu sēklu – viltus mācību un nevienprātību. Tas mēģina radīt postošas un piedauzīgas šķelšanās baznīcās un skolās, lai sagrozītu Dieva vārdu, postītu kristīgas mīlestības un vienprātības saites, līdz ar to ievērojami traucējot un aizkavējot svētā Evaņģēlija izplatīšanos. Dievišķās patiesības pretinieki meklē šķietamus pamatojumus, lai mūs, mūsu baznīcas un skolas nomelnotu, noslēptu savus maldus un novērstu nabaga maldinātās sirdis no skaidras Evaņģēlija mācības atziņas, tā ka tās labprātāk pakļautos pāvesta jūgam un spaidiem, kā arī citu maldu mācītāju maldiem, kuri pretojas Dieva vārdam.

Lai gan mēs no Dieva nebūtu labprātāk vēlējušies redzēt un lūgt neko citu – kā tieši to, lai mūsu baznīcas un skolas tiktu uzturētas Dieva vārda mācībā, kā arī mīlestības pilnā kristīgā vienotībā, lai tās, tāpat kā doktora Lutera dzīves laikā, varētu pēc Dieva vārda pamācības tikt kristīgi un labi izveidotas un attīstītas, tad tomēr, tāpat kā jau svēto apustuļu laikā, baznīcās, kurās viņi paši bija sējuši skaidro, tīro Dieva vārdu, viltus mācītāji ir paslepus ienesuši aplamu, sagrozītu mācību. Šāds posts nācis arī pār mūsu baznīcām mūsu pašu un nepateicīgās pasaules neatgriezīguma un grēka dēļ.

Ir jāatceras mums uzticētais amats, kas ir jāpilda nepagurstot un ar vislielāko uzcītību, lai mūsu zemēs un novados tiktu apturētas un atvairītas viltus mācības, kas pie mums ir ieviesušās un arvien vairāk turpina iesakņoties, lai mūsu padotie tiktu uzturēti pareizajā – reiz atzītās un apliecinātās – dievišķās patiesības ceļā un netiktu novērsti no tā. Tā mūsu godājamie priekšteči, kā arī mēs 1558. gadā Frankfurtē pie Mainas, izmantojot tolaik gaidāmās kūrfirstu sapulces sasaukšanu, visbeidzot vienojāmies kristīgā lēmumā – sanākt kopīgā sapulcē un noturēt “nepieciešamās draudzīgās pārrunas” par dažām

lietām, kurās mūsu pretinieki izsaka vissmagākos pārmetumus mūsu baznīcām un skolām.

Sekojošiem šim lēmumam, mūsu svētīgie priekšteči, kā arī lielākā daļa no mums bija sapulcējušies Naumburgā, Tīringenē un pārrunājuši vairākkārt pieminēto Augsburgas ticības apliecību, kura 1530. gadā Augsburgā tika pasniegta ķeizaram Kārlim V. Šo kristīgo apliecību, kas pamatota nemainīgās Dieva vārda patiesības liecībā, mēs vēlreiz esam vienprātīgi parakstījuši, lai – cik vien tas no mums atkarīgs – arī mūsu pēctečus brīdinātu un pasargātu no nešķīstās, maldīgās un Dieva vārdam pretējās mācības. Tā esam pierādījuši un apliecinājuši ķezariskajai majestātei, mūsu viszēlīgajam kungam, kā arī visiem pārējiem, ka nepavisam neesam domājuši pieņemt, aizstāvēt un izplatīt kādu jaunu vai citu mācību, bet ar Dieva žēlastību pastāvīgi gribam palikt pie 1530. gadā Augsburgā atzītās un apliecinātās patiesības – paļāvībā un cerībā, ka tādā veidā tiks atvairsti skaidrās evaņģēliskās mācības pretinieki ar saviem izdomātajiem apmelojumiem un neslavas celšanu, ar kādu tie vērsas pret mums. Savukārt citiem labprātīgajiem ļaudīm ar šādu mūsu atkārtotu apliecību tiks sniegts atgādinājums – vēl nopietnāk meklēt vienīgi pestījošo Dieva vārda patiesību, pievērsties tai, lai savu dvēselu pestīšanas un mūžīgās svētlaimes labā pie tās kristīgi paliktu un turētos bez kādām tālākām diskusijām un strīdiem.

Tomēr mums ne bez sarūgtinājuma ir nācies uzzināt, ka šis mūsu iepriekšējās kristīgās ticības apliecības izskaidrojums un atkārtojums pie mūsu pretiniekiem nav guvis gandrīz nekādu ievēribu. Par mums, tas ir, par mūsu baznīcām, viņi joprojām izplata ļaunas valodas.

Turklāt arī šo mūsu labi domāto rīcību mums un mūsu kristīgajai ticībai naidīgu uzskatu pārstāvji dažkārt ir izskaidrojuši un sapratuši tā, it kā mēs nebūtu pārliecināti par savu ticības apliecību un būtu to tik daudz un bieži pārveidojuši, ka ne mēs, ne mūsu teologi vairs nezinātu, kāda tad ir īstā un reiz iesniegtā Augsburgas ticības apliecība. Ar šādiem nepamatotiem pārmetumiem daudzas dievbijīgas sirdis ir aizbiedētas un attālinātas no mūsu baznīcām un skolām, no mūsu mācības, ticības un apliecības. Tam visam klāt nākusi vēl tāda nekrietnība, ka, izmantojot daudzkārt minētās Augsburgas konfesijas vārdu, daudzviet baznīcās un skolās ir

izplatīta gluži pretēja mācība par Kristus miesas un asiņu svēto Sakramentu, kā arī citi maldīgi uzskati.

Tā nu daži dievbijīgi, miermīlīgi un izglītoti teologi to pamanīja un skaidri redzēja, ka labākais veids, kā izturēties pret šiem nekrietnajiem apmelojumiem un ik dienu arvien vairāk pieaugošajām cīņām reliģijas jomā, ir – pamatīgi un tieši, balstoties Dieva vārdā, izskaidrot un izšķirt radušās domstarpības visos strīdīgajos artikulos, noliegt un atnest jebkuru maldu mācību, skaidri apliecināt dievišķo patiesību. Tā, izmantojot drošu pamatojumu, pretiniekiem tiktu aizbāzta mute, savukārt dievbijīgām, paļāvīgām sirdīm – sniegts pareizs izskaidrojums un norādījums, kā viņiem izturēties šādos konfliktos un kā nākotnē ar Dieva žēlastību rast patvērumu pret nepatiesu mācību.

Godprātīgie teologi ar labi pārdomātiem rakstiem skaidri un precīzi izteikuši, kā minētās apgrēcīgās domstarpības būtu novēršamas un atrisināmas, nepieļaujot dievišķās patiesības sagrozīšanu, un tādējādi pretiniekiem tiktu atņemts viņu meklētais gods un pamats zaimošanai. Šo teologu rakstos ir aplūkoti arī strīdīgie artikuli – tie ir dievbijīgi apsvērti un izskaidroti, norādot, kā radušās domstarpības kristīgi atrisināmas.

Saņemot ziņu par šādu kristīgu darbu, mēs esam to ne vien ar labpatiku uzņēmuši, bet arī kristīgā nopietnībā un dedzībā esam uzskatījuši par sava Dieva pavēlētā amata pienākumu veicināt šo darbu. Tādēļ mēs un Saksijas kūrfirsts ar dažu mūsu ticības biedru – kūrfirstu un firstu – padomu un līdzdalību kristīgo mācītāju vienprātības veicināšanas labā 1576. gadā Torgavā saaicinājām kopā vairākus ievērojamus, nešaubīgus, pieredzējušus un izglītotus teologus, lai visi savā starpā kristīgi pārrunātu strīdīgos artikus un jau pieminētos šim nolūkam sagatavotos rakstus. Un tā, piesaukdami visuvarēno Dievu, Viņam par godu un slavu uzmanīgi un rūpīgi caur īpašu Svētā Gara žēlastību esam sakārtojuši un apkopājuši grāmatas veidā visu, kas nepieciešams un attiecas uz šo jautājumu. Šī grāmata nosūtīta daudziem Augsburgas ticības apliecību pieņēmušiem kūrfirstiem, firstiem un valdošo kārtu pārstāvjiem, prasot, lai viņi ar savu ievērojamo teologu starpniecību to ar īpašu nopietnību un kristīgu dedzību izlasītu, labi apsvērtu, pēc tam izteiktu savus

paskaidrojumus un labojumus rakstītā veidā un bez kautrēšanās darītu zināmas savas šaubas un ieteikumus.

Kad tika iesniegti šādi labojumi un apkopoti visi kristīgie, vajadzīgie un nepieciešamie atgādinājumi par to, kā izsūtītā kristīgās mācības apliecība ar Dieva vārdu pasargājama no jebkādiem bīstamiem pārpratumiem, lai nākotnē šīs mācības aizsegā neizplatītos maldū mācība, bet skaidrs patiesības pasludinājums nonāktu arī līdz mūsu pēctečiem, – tad visbeidzot tika sagatavota šī kristīgās Vienprātības grāmata.

Pēc tam daži no mums (ne visiem tas šobrīd dažādu iemeslu dēļ bijis iespējams) ir sākuši visos mūsu zemes novados šīs grāmatas artikuslus lasīt priekšā gan teologiem, gan baznīcu un skolu kalpotājiem, mudinot un rosinot viņus rūpīgai un nopietnai šajā darbā ietvertās mācības pārdomāšanai.

Un, kad viņi bija atzinuši, ka šo strīdīgo artikulu izklāsts ir saskaņā vispirms ar Dieva vārdu un arī ar Augsburgas ticības apliecību, tad tie ar priecīgu prātu un sirsnīgu pateicību visuvarenajam Dievam labprātīgi un pēc rūpīgas pārdomāšanas šo Vienprātības grāmatu – kā kristīgi un pareizi izprastu Augsburgas ticības apliecību – pieņēma, izvērtēja un parakstīja, atklāti apliecinādami to ar savu sirdi, muti un roku. Tādēļ šī kristīgā vienošanās ir un var tikt saukta ne vien par dažu mūsu teologu, bet gan par visu mūsu zemju un novadu – kā baznīcu, tā skolu skolotāju – vienprātīgu ticības apliecību.

Mūsu cienījamo priekšteču, kā arī mūsu Frankfurtē pie Mainas un Naumburgā pieņemtie labi domātie lēmumi ne vien nav sasnieguši ilgoto mērķi – kristīgu vienprātību, bet daži tos pat ir gribējuši izmantot savu maldīgo mācību apstiprināšanai, lai gan mēs ar tiem ne savā prātā, ne sirdī neesam vēlējušies ieviest, apstiprināt vai izskaistināt kādu jaunu, nepatiesu vai maldīgu mācību, nedz arī kaut vismazākajā mērā atkāpties no 1530. gadā iesniegtās Augsburgas ticības apliecības. Mēs, kas esam palikuši pie iepriekšminētās Naumburgas lēmuma, tolaik kā nosacījumu tikām paredzējuši un apsolijuši, proti, ja nākotnē mūsu apliecība tiks apstrīdēta vai arī ja pienāks laiks, kad tas būs nepieciešams, – mēs to izskaidrosim plašāk. Tā nu mūsu pārliecības pilnīgam izklāstam esam kristīgi vienojušies un raduši vienprātību šajā Vienprātības grāmatā, vēlreiz apliecinot

mūsu kristīgo ticību un apliecību. Un mēs nevēlamies, lai kāds tiktu maldināts ar mūsu pretinieku nepamatotajiem apmelojumiem, it kā mēs paši nezinātu, kura ir īstā Augsburgas ticības apliecība, bet mēs vēlamies, lai visi – gan mūsdienās dzīvojošie, gan arī mūsu mīļie pēcteči – tieši un pamatīgi tiktu informēti un iegūtu pilnīgu pārliecību par to, kāda ir šī kristīgā apliecība, kuru mēs līdz ar mūsu zemju baznīcām un skolām līdz šim esam apliecinājuši un uz kuru arvien atsaucamies. Tādēļ mēs saskaņā ar skaidro, nemaldīgo un nemainīgo Dieva vārdu vienprātīgi esam apliecinājuši vienīgi Augsburgas ticības apliecību, kura pasniegta ķeizaram Kārlim V 1530. gadā Augsburgas lielajā valsts sanāksmē tādā veidā, kā to savos arhīvos saglabājuši mūsu svētīgie priekšteči, kuri paši šo apliecību minētajā valsts sapulcē pasnieguši ķeizaram Kārlim V. Šo tekstu līdz ar īsto, ķeizaram iesniegto oriģinālu, kas atrodas svētās valsts glabāšanā, uzticami cilvēki ir rūpīgi saglabājuši – kā vācu, tā latīņu teksta eksemplārus, kuru saturs ir identisks un neaplicina neko atšķirīgu. Šī ticības apliecība ir iekļauta mūsu ticības izklāstā un Vienprātības grāmatā arī tādēļ, lai ikvienam būtu redzams, ka mūsu zemēs, baznīcās un skolās mēs neesam domājuši pieņemt un paciest nekādu citu mācību kā vien šo, kuru 1530. gadā Augsburgā apliecinājuši jau daudzkārt pieminētie kūrfirsti, firsti un valdošo kārtu pārstāvji. Pie šīs pašas apliecības arī mēs ar Dieva žēlastību domājam palikt līdz pat svētīgajam sava mūža galam un ar priecīgām, neizbiedētām sirdīm un sirdsapziņām stāties mūsu Kunga Jēzus Kristus soģa krēsla priekšā. Tāpat mēs ceram, ka mūsu pretinieki turpmāk aiztaupīs mums, mūsu baznīcām un to kalpiem aprūtinošās apsūdzības, kurās tie tagad apgalvo, ka mēs neesot droši par savu ticību un tādēļ mums gandrīz ik gadu vai pat ik mēnesi nākoties sastādīt jaunu apliecību.

Kas attiecas uz Augsburgas ticības apliecības otru izdevumu, kas ir minēts arī Naumburgas sarunās, mēs esam pamanījuši – un arī ikvienam citam tas ir skaidri redzams un atklāts –, ka daži uzdrošinās aiz šā otrā izdevuma vārdiem paslēpt maldīgus uzskatus par Svēto Vakarēdienu un citas maldīgas mācības, iegalvojot ar publicētu rakstu palīdzību vienkāršajiem ļaudīm šādus maldus, neņemot vērā to, ka šādas maldīgas mācības Augsburgā sniegtajā apliecībā pilnīgi

nepārprotami ir noraidītas, pierādot pavisam ko citu. Tādēļ arī mēs šeit esam gribējuši atklāti pierādīt un darīt zināmu, ka toreiz, tāpat kā tagad, mūsu griba un nodoms nekādā ziņā nav bijis izskaistināt apslēpt vai apstiprināt kā evaņģēliskajai mācībai atbilstošas tās nepatiesās un maldīgas mācības, kuras varētu tikt paslēptas mūsu apliecības aizsegā. Mēs nekad neesam iedomājušies vai pieņēmuši, ka otrais izdevums varētu būt pretrunā pirmajai – ķeizaram Kārlim V pasniegtajai – Augsburgas ticības apliecībai, nedz arī gribējuši noliegt vai nosodīt citus noderīgus Filipa Melanhtona kunga, kā arī Brenca, Urbana Regija, Pomerāna utt. rakstus, ciktāl tie saskan ar Vienprātības formulā ietverto normu.

Tāpat arī – lai gan dažus teologus, to vidū arī pašu Luteru, pretinieki iesaistījuši diskusijā par divu dabu vienību Kristus personā (kas tomēr ir noticis pret šo mūsu teologu gribu), Vienprātības grāmatas saturā un tajā ietvertajā normā mūsu teologi skaidri apliecina, ka saskaņā ar mūsu un Vienprātības grāmatas nemainīgajiem uzskatiem jautājumā par mūsu Kunga Svēto Vakarēdienu kristiešiem nav jāmeklē neviens cits pamats kā tikai šis vienīgais, proti – Kristus derības iestādīšanas vārds. Viņš ir visspēcīgā un patiess, tāpat spēj piepildīt to, ko Viņš pavēlējis un apsolijs Savā vārdā. Pie šā pamata kristiešiem jāpaliek, nediskutējot par citiem argumentiem, bet palāvīgā ticībā turoties pie Kristus vienkāršajiem vārdiem, kas ir visuzticamākie un ir pamācoši arī vienkāršam lajam, kurš nespēj saprast šādas domu apmaiņas. Bet, kad pretinieki uzbrūk šai mūsu vienkāršajai ticībai un Kristus novēlējuma vārdu izpratnei, nosaukdami to visu par neticību un nosodīdami, it kā mūsu vienkāršā izpratne un ticība būtu pretrunā mūsu kristīgās ticības artikuliem, tāpat ir maldīga un nepareiza, – tad ir nepieciešams sniegt mūsu kristīgās ticības artikulu patiesu izskaidrojumu, lai pierādītu un parādītu, ka mūsu iepriekšminētā Kristus vārdu vienkāršā izpratne nav pretrunā šiem artikuliem.

Kas attiecas uz frāzēm un izteiksmes veidu, runājot par cilvēciskās dabas godību Kristus personā, kur tā ir paaugstināta pie Dieva labās rokas, kas nozīmē, ka Kristus cilvēciskā daba ir visspēcīgā, visuzinātāja, visuresoša utt., tad, lai novērstu jebkādus pārpratumus un piedauzību (ne visi sholastiskie skolotāji un baznīcu mācītāji

vārdu *abstractum*¹ lieto vienādā nozīmē), mūsu teologi ar skaidriem vārdiem apliecina, ka minētā dievišķā godība Kristus cilvēciskajai dabai nav piedēvējama ārpus Viņa personas vienības, nedz arī šāda godība piemīt Kristus cilvēciskajai dabai pašai no sevis jeb pašai par sevi (*essentialiter, formaliter, habitualiter, subiective*² – kā runā sholastiskie teologi). Jo tādējādi tiktu mācīts, ka Kristus dievišķā un cilvēciskā daba līdz ar savām īpašībām ir sajauktas kopā un cilvēciskā daba ar tās būtību un īpašībām tiktu pielīdzināta dievišķajai dabai un tādējādi patiesībā – noliegta. Turpretī, kā to mācīja senie baznīctēvi, tas notiek *ratione et dispensatione hypostaticae unionis*, tas ir, personas vienības dēļ, kas ir neizdibināms noslēpums.

Kas attiecas uz maldu mācību nosodījumiem un noraidījumiem, īpaši artikulā par mūsu Kunga Svēto Vakarēdienu, – tiem šajā strīdīgo artikulu izklāstā jātiek skaidri un noteikti izteiktiem ne tikai, lai ikviens varētu izsargāties no šādām maldu mācībām, bet arī citu zināmu iemeslu dēļ, kurus nevar ignorēt. Mūsu nolūks nav bijis nosodīt tos ļaudis, kas maldās savu siržu vientiesībā un nezaimo Dieva vārda patiesību, un vēl jo mazāk – nosodīt veselas baznīcas vācu nācijas svētās valsts iekšienē vai ārpus tās. Mūsu nodoms ir bijis noraidīt, neatzīt tikai maldīgas un apgrēcīgas mācības līdz ar to stūrgalvīgajiem mācītājiem un zaimotājiem, kurus mēs nekādā ziņā nedomājam paciest savās zemēs, baznīcās un skolās, jo tie pretojas skaidrajam Dieva vārdam un nevar pastāvēt tam līdzās. Tādēļ dievbijīgām sirdīm jātiek brīdinātām no šādām mācībām, jo mums nav nekādu šaubu par to, ka daudzi dievbijīgi, nevainīgi ļaudis – arī tajās baznīcās, kuras līdz šim ar mums ne vienmēr ir sapratušās, – savu siržu vientiesībā nav šīs lietas pareizi sapratuši un arī nav ar prieku pieņēmuši zaimus pret Svēto Vakarēdienu, kas mūsu baznīcās tiek lietots saskaņā ar Kristus iestādījumu un par ko mēs vienprātīgi mācām atbilstoši Viņa novēlējuma vārdiem. Mēs ceram, ka šie ļaudis, ja viņi tiks pareizi mācīti, Svētā Gara vadībā pievērsīsies Dieva vārda nemaldīgajai patiesībai līdz ar mums, mūsu

¹ Vienprātības formulas mācības oponentu (Hesenes un Anhaltes teologu) diskusijā par Kristus divām dabām lietots termins, ar kuru tie izteica Kristus dievišķās un cilvēciskās dabas savstarpējo attiecību veidu.

² Lat. – ‘pēc būtības, formas, rakstura un subjekta’.

baznīcām un skolām. Tā arī mēs šeit visuvarenā Dieva vaiga un visas kristietības priekšā apliecinām, ka mūsu nodoms nepavisam nav ar šo kristīgo vienošanos dot iemeslu jebkādi nabaga apspiesto kristiešu apgrūtināšanai un vajāšanai. Mēs viņiem kristīgā mīlestībā ciešam līdz, tāpēc izjūtam riebumu pret vajātāju trakošanu un nepavisam negribētu būt līdzdalīgi pie viņu izlietajām asinīm, kuras, bez šaubām, Tā Kunga lielajā dienā no viņiem tiks atprasītas Dieva bargā soģa krēsla priekšā. Viņiem būs jānes šī smagā atbildība.

Mūsu nodomi un centieni, kā iepriekš sacīts, arvien bijuši vērsti uz to, lai mūsu zemēs, novados, skolās un baznīcās tiktu saglabāta un lietota vienīgi tā mācība, kas pamatota dievišķajos Svētajos Rakstos un savā pareizajā izpratnē ietverta Augsburgas ticības apliecībā un Apoloģijā, un lai netiktu pieļauts nekas, kas varētu radīt pretestību šai mācībai. Šī vienošanās ir domāta un sagatavota, lai kalpotu šim mērķim. Tādēļ mēs šeit vēlreiz atklāti kā Dieva, tā ikviena cilvēka priekšā esam apliecinājuši, ka ar daudzkārt pieminēto strīdīgo artikulu izklāstu un izskaidrojumu neesam radījuši nekādu jaunu vai citādu ticības apliecību, kas atšķiras no tās, kura 1530. gadā pasniegta ķeizaram Kārlim V, bet gan norādījuši mūsu baznīcām un skolām vispirms uz Svētajiem Rakstiem un simboliem, kā arī uz minēto Augsburgas ticības apliecību, un tādējādi esam gribējuši nopietni pamācīt īpaši jauniešus, kuri tiek gatavoti baznīcas kalpošanai, lai viņi uzticīgi un uzcītīgi mācītos šo apliecību, tā ka arī pie mūsu pēctečiem ar Svētā Gara palīdzību tiktu uzturēta un saglabāta šķīsta mācība un ticības apliecība – līdz pat mūsu vienīgā Glābēja un Pestītāja Jēzus Kristus atnākšanai godībā.

Tā mēs, pamatodamies dievišķajos praviešu un apustuļu Rakstos, esam droši par mūsu kristīgo apliecību un ticību. Caur Svētā Gara žēlastību mēs savās sirdīs un kristiešu sirdsapziņās esam par to pārliecināti. Un ir ļoti nepieciešams, lai tik daudzo mūsdienās radušos maldu, piedauzību, nesaskaņu un ilgstošu šķelšanos laikā tiktu sniegts visu radušos domstarpību kristīgs izskaidrojums un salīdzinājums, kurš būtu stingri pamatots Dieva vārdā un pēc kura skaidrā mācība atšķirama no sagrozītās. Tādējādi nemierīgiem un ķildīgiem ļaudīm, kuri nevēlas būt saistīti ar kādu noteiktu skaidras mācības formu, netiktu dota brīva iespēja pēc savas patikas izraisīt

piedauzīgas diskusijas, ieviest un aizstāvēt neprātīgus maldus – jo tas nevar novest ne pie kā cita kā vien pie tā, ka visbeidzot patiesā mācība tiktu pavisam aizēnota un pazaudēta un nākotnē šajā pasaulē vairs nebūtu atrodamas nekas cits kā vien nenoteikti priekšstati, apšaubāmi, strīdīgi viedokļi un iedomas. Turklāt mums pēc Dieva pavēles, Viņa uzticētā amata dēļ, mūsu pašu un mūsu piederīgo laicīgās un mūžīgās labklājības labā ir pienākums darīt un turpināt visu, kas būtu nepieciešams un noderīgs Dieva goda un slavas, kā arī Viņa vienīgi pestījošā Vārda vairošanai un izplatīšanai, kristīgo skolu un baznīcu mieram, nabaga maldināto siržu mierinājumam un pamācībai. Tāpat mums nav palicis apslēpts tas, ka daudz labsirdīgu, kristīgu kā augstākām, tā arī zemākām kārtām piederīgu cilvēku kvēli ilgojas pēc šī svētīgā kristīgās vienprātības darba. Un, tā kā ne šīs mūsu kristīgās vienošanās iesākumā, ne tagad mūsu nodoms nav bijis paturēt šo svētīgo un ļoti vajadzīgo vienprātības darbu slepenībā, lai tas nebūtu ikvienam pieejams, tas ir, slēpt dievišķās patiesības gaismu zem aizsega, – tad mums nav ilgāk jāatliek, nedz jāaizkavē šā darba publicēšana. Mēs nešaubāties, ka visas kristīgās sirdis, kas sevī nes patiesu mīlestību pret dievišķo patiesību un kristīgu, Dievam tīkamu vienprātību, līdz ar mums uzņems šo svētīgo, ļoti vajadzīgo un kristīgo darbu ar kristīgu prieku, tā vairojot Dieva godu un visu cilvēku mūžīgo un laicīgo labklājību.

Visbeidzot mēs vēlreiz atkārtojam, ka ar šo vienprātības jeb konkordijas darbu negribam izveidot neko jaunu, nedz atkāpties no mūsu svētīgo priekšteču un mūsu pašu atzītās un apliecinātās dievišķās patiesības, kā tā ir izteikta, pamatojoties praviešu un apustuļu Rakstos, trijos simbolos, kā arī 1530. gadā ķeizaram Kārlim V iesniegtajā Augsburgas ticības apliecībā un tai sekojošā Apoloģijā, Šmalkaldes artikusos, augsti apgaismotā vīra Dr. Lutera “Lielajā katehismā” un “Mazajā katehismā”. No šīs patiesības mēs neatkāpsimies ne *in rebus*, ne *in phrasibus*³, bet caur Svētā Gara žēlastību gribam pie tās palikt un turēties, saskaņā ar to izšķirt visus reliģiskos strīdus, tāpat arī dzīvot mierā un satiecībā ar mūsu biedriem, kūrfirstiem un svētās Romas valsts valdošajām kārtām,

³ Lat. val. – ‘īpašās lietās, .. izteiksmes veidā’.

kā arī citiem kristīgiem varas pārstāvjiem – saskaņā ar svētās valsts kārtību un īpašo vienošanos, kura mūs ar viņiem saista, un parādīt mīlestību, draudzību un gatavību kalpot ikvienam atbilstoši viņa kārtai.

Tāpat arī turpmāk mēs gribam draudzīgi vienoties par to, kā mūsu zemēs ar uzticīgas baznīcu un skolu vizitācijas, drukātavu uzraudzības un citu svētīgu līdzekļu palīdzību atbilstoši apstākļiem ikvienā vietā nopietni ievērot šo vienprātības jeb konkordijas darbu; gadījumā ja atkal atjaunotos pašreizējās vai rastos jaunas domstarpības par mūsu kristīgo ticību, tad censties tās bez nopietnām grūtībām laikus novērst un atrisināt, izsargājoties no jebkādas apgrēcības.

To apliecinādami, mēs siržu vienprātībā esam parakstījušies un pievienojuši savus zīmogus:

Kūrfirsts Ludvigs, Reinas pilsgrāfs. Kūrfirsts Augusts, Saksijas hercogs. Kūrfirsts Johans Georgs, Brandenburgas markgrāfs. Joahims Frīdrihs, Brandenburgas markgrāfs, Magdeburgas arhibīskapijas administrators. Johans, Meisenes bīskaps. Ēberhards, Lībekas bīskaps, Verdenes bīskapijas administrators. Filips Ludvigs, pilsgrāfs. Saksijas hercogu Frīdriha Vilhelma un Johana aizbildņi. Saksijas hercogu Johana Kazimira un Johana Ernsta aizbildņi. Georgs Frīdrihs, Brandenburgas markgrāfs. Jūlijs, Braunšveigas un Līneburgas hercogs. Oto, Braunšveigas un Līneburgas hercogs. Heinrihs Jaunākais, Braunšveigas un Līneburgas hercogs. Vilhelms Jaunākais, Braunšveigas un Līneburgas hercogs. Volfs, Braunšveigas un Līneburgas hercogs. Ulrihs, Mēklenburgas hercogs. Mēklenburgas hercogu Johana un Zigismunda Augusta aizbildņi. Ludvigs, Virtembergas hercogs. Bādenes markgrāfa Ernsta un Jākoba aizbildņi. Georgs Ernsts, Hennenbergas grāfs un barons. Frīdrihs, Virtembergas un Mempelgardes grāfs. Hans Ginters, Švarcburgas grāfs. Vilhelms, Švarcburgas grāfs. Albrehts, Švarcburgas grāfs. Emihs, Leiningenes grāfs. Filips, Hanavas grāfs. Gotfrīds, Etingenes grāfs. Georgs, Kastelas grāfs un barons. Heinrihs, Kastelas grāfs un barons. Oto, Hoiņas un Burghauzenes grāfs. Johanness, Oldenburgas un Delmenhorstas grāfs. Hanss Hoiers, Mansfeldes grāfs. Bruno, Mansfeldes grāfs. Hoiers Kristofs, Mansfeldes grāfs. Pēteris Ernsts

Jaunākais, Mansfeldes grāfs. Kristofs, Mansfeldes grāfs. Albrehts Georgs, Štolbergas grāfs. Volfs Ernsts, Štolbergas grāfs. Ludvigs, Gleihenes grāfs. Kārlis, Gleihenes grāfs. Ernsts, Reinšteinas grāfs. Boto, Reinšteinas grāfs. Ludvigs, Lēvenšteinas grāfs. Heinrihs, Limburgas, Semperfriijas barons. Georgs, Šēnburgas barons. Volfs, Šēnburgas barons. Anarhs Frīdrihs, Vildenfelzas barons. Lībekas birģermeistars un pilsētas rāte. Līneburgas birģermeistars un pilsētas rāte. Hamburgas pilsētas rāte. Braunšveigas pilsētas rāte. Landavas birģermeistars un pilsētas rāte. Minsteres (Sv. Gregora ielejā) birģermeistars un pilsētas rāte. Goslāras pilsētas rāte. Ulmas birģermeistars un pilsētas rāte. Eslingenē birģermeistars un pilsētas rāte. Reitlingenē birģermeistars un pilsētas rāte. Nordlingenē birģermeistars un pilsētas rāte. Rotenburgas pie Tauberē birģermeistars un pilsētas rāte. Halles Švābijā birģermeistars un pilsētas rāte. Heilbronnas birģermeistars un pilsētas rāte. Memmingenē birģermeistars un pilsētas rāte. Lindavas birģermeistars un pilsētas rāte. Šveinfurtes birģermeistars un pilsētas rāte. Donauvertē pilsētas rāte. Rēgenburgas kambarkungs un pilsētas rāte. Vimpfenē birģermeistars un pilsētas rāte. Ģingenas birģermeistars un pilsētas rāte. Bopfingenē birģermeistars un pilsētas rāte. Ālenē birģermeistars un pilsētas rāte. Kaufbeirenē birģermeistars un pilsētas rāte. Isnā birģermeistars un pilsētas rāte. Kemptenē birģermeistars un pilsētas rāte. Ģetingenē pilsētas rāte. Leitkirhas birģermeistars un pilsētas rāte. Hildesheimas pilsētas visa valdība. Hāmelnē birģermeistars un pilsētas rāte. Hannoverē birģermeistars un pilsētas rātsvīri. Mīlhauzenē pilsētas rāte. Erfurtes pilsētas rāte. Eimbekas pilsētas rāte. Northeimas pilsētas rāte.

TRĪS GALVENIE SIMBOLI

APUSTUĻU TICĪBAS APLIECĪBA

[1] Es ticu uz Dievu Tēvu, Visuvaldītāju, debess un zemes Radītāju.

[2] Un uz Jēzu Kristu, Dieva vienpiedzimušo Dēlu, [3] mūsu Kungu, kas ieņemts no [4] Svētā Gara, piedzimis no Jaunavas Marijas, cietis zem Poncija Pilāta, krustā sists, nomiris, [5] aprakts, nokāpis ellē, trešajā dienā augšāmcēlies no mirušajiem, uzkāpis debesīs, [6] sēdies pie Dieva, Visuvaldītāja Tēva, labās rokas, no kurienes Viņš atnāks tiesāt dzīvos un mirušos.

[7] Es ticu uz Svēto Garu, vienu svētu kristīgu baznīcu, svēto sadraudzi, [8] grēku piedošanu, miesas augšāmcelšanos un mūžīgu dzīvošanu. Āmen.

NĪKAJAS TICĪBAS APLIECĪBA¹

[1] Mēs ticam uz vienu Dievu, Tēvu, Visuvaldītāju, debess un zemes, visa redzamā un neredzamā Radītāju.

[2] Un uz vienu Kungu Jēzu Kristu, – Dieva vienīgo Dēlu, [3] pirms mūžīgiem laikiem no Tēva dzemdinātu, Dievu no Dieva, gaismu no gaismas, patiesu Dievu no patiesa Dieva, dzemdinātu, nevis radītu, vienādu ar Tēvu būtībā –, [4] caur kuru viss ir radīts, kurš priekš mums, cilvēkiem, un mūsu pestīšanas labad nāca no debesīm, iemiesojās no Svētā Gara un Jaunavas Marijas un tapa cilvēks; [5] par mums sists krustā Poncija Pilāta laikā, cietis un guldīts kapā, trešajā dienā augšāmcēlās saskaņā ar Rakstiem, [6] uzkāpa debesīs un sēž pie Tēva labās rokas, un godībā atkal nāks tiesāt dzīvos un mirušos; Viņa valstībai nebūs gala.

¹ Šī Nikajas–Konstantinopoles ticības apliecības redakcija pieņemta LELB Mācītāju konferencē 2010. gada 3. martā.

[7] Un uz Svēto Garu, Kungu un Dzīvudarītāju, kas no Tēva [un Dēla]² iziet, kas ar Tēvu un Dēlu līdzī pielūdzams un godājams, kas runājis caur praviešiem. [8] Un uz vienu, svētu, katolisku³ un apustulisku Baznīcu. [9] Mēs atzīstam vienu kristību uz grēku piedošanu [10] un gaidām uz mirušo augšāmcelšanos un dzīvi mūžībā, kas nāk. Āmen.

ATANĀSIJA TICĪBAS APLIECĪBA

[1] Ikvienam, kas grib tikt pestīts, vairāk par visu ir nepieciešams turēties pie katoliskās ticības.

[2] Ja kāds to nepatur visā pilnībā un nesagrozītu, tas, bez šaubām, ies mūžīgā pazušanā.

[3] Bet katoliskā ticība ir šāda: mēs godinām vienu Dievu Trīsvienībā un Trīsvienību vienībā,

[4] nesajaucot personas un nesadalot būtību.

[5] Jo viena persona ir Tēvs, cita – Dēls, cita – Svētais Gars.

[6] Bet Tēva, Dēla un Svēta Gara dievišķība ir viena – vienāda godībā, vienlīdz mūžīga majestātē.

[7] Kāds ir Tēvs, tāds ir Dēls, tāds ir Svētais Gars.

[8] Neradīts ir Tēvs, neradīts ir Dēls, neradīts ir Svētais Gars.

[9] Neaptverams ir Tēvs, neaptverams ir Dēls, neaptverams ir Svētais Gars.

[10] Mūžīgs ir Tēvs, mūžīgs ir Dēls, mūžīgs ir Svētais Gars.

[11] Un tomēr nav trīs mūžīgo, bet ir viens mūžīgais.

[12] Tāpat nav trīs neradīto, nav trīs neaptveramo, bet ir viens neradītais un viens neaptveramais.

[13] Kā Tēvs ir visuvarens, tā Dēls ir visuvarens un Svētais Gars ir visuvarens.

[14] Un tomēr nav trīs visuvareno, bet ir viens visuvarenais.

[15] Tā Tēvs ir Dievs, Dēls ir Dievs, Svētais Gars ir Dievs.

² Šie vārdi jeb t.s. *filioque* nav atrodamī Nikajas–Konstantinopoles sākotnējā tekstā, bet ir vēlāks iespraudums, ko pievienoja 589. gadā Trešajā Toledo koncilā (Spānijā) un XI gs. vidū apstiprināja kā Rietumu baznīcas oficiālo mācību. Tos nelieto Austrumu jeb pareizticīgajās baznīcās.

³ No gr. *katholikos* ‘universāls; saskaņā ar visu’ – tāda Baznīca, kuru Kristus cauri visiem laikiem Sev sapulcinājis no visām tautām un kurā īstenojas Kristus pestīšanas darba pilnība; jeb ticīgo sadraudze, kuras ticība, pasludinājums un dzīve atbilst Kristus mācībai.

[16] Un tomēr nav trīs Dievu, bet ir viens Dievs.

[17] Tā Tēvs ir Tas Kungs, Dēls ir Tas Kungs, Svētais Gars ir Tas Kungs.

[18] Un tomēr nav trīs Kungu bet viens ir Tas Kungs.

[19] Jo, tāpat kā kristīga patiesība pieprasa mums atzīt katru personu atsevišķi par Dievu un To Kungu, tāpat katoliskā reliģija mums aizliedz runāt par trim Dieviem vai Kungiem.

[20] Tēvu neviens nav darinājis, nedz radījis, nedz dzemdinājis.

[21] Dēls ir vienīgi no Tēva – ne darināts, ne radīts, bet dzemdināts.

[22] Svētais Gars ir no Tēva un no Dēla – ne darināts, ne radīts, ne dzemdināts, bet no tiem izejošs.

[23] Tātad ir viens Tēvs, nevis trīs Tēvi; viens Dēls, nevis trīs Dēli; viens Svētais Gars, nevis trīs Svētie Gari.

[24] Un šajā Trīsvienībā neviens nav pirmais vai pēdējais, neviens nav lielākais vai mazākais,

[25] bet visas trīs personas Savā starpā ir vienlīdz mūžīgas un vienlīdz lielas.

Tātad katrā ziņā, kā jau iepriekš sacīts, ir jāgodina Trīsvienība vienībā un vienība Trīsvienībā.

[26] Tas, kas grib tikt pestīts, lai tā domā par Trīsvienību.

[27] Bet, lai iegūtu mūžīgo pestīšanu, ir nepieciešams arī nešaubīgi ticēt mūsu Kunga Jēzus Kristus iemiesošanai.

[28] Tātad pareiza ticība ir tā, ka mēs ticam un apliecinām, ka mūsu Kungs Jēzus Kristus, Dieva Dēls, ir Dievs un Cilvēks.

[29] Dievs – no Tēva būtības pirms pasaules sākuma dzemdināts – un Cilvēks – no mātes būtības pasaulē dzimis,

[30] pilnīgs Dievs un pilnīgs cilvēks ar saprātīgu dvēseli un cilvēka miesu,

[31] vienāds ar Tēvu pēc dievišķības, mazāks par Tēvu pēc cilvēcības.

[32] Lai gan Viņš ir Dievs un cilvēks, tomēr nav divi, bet ir viens Kristus.

[33] Bet viens ne tādēļ, ka dievišķība pārvērtusies miesā, bet tādēļ, ka cilvēcība ir uzņemta Dievā.

[34] Patiesi viens nevis sajaucoties būtībām, bet personas vienībā.

[35] Jo, tāpat kā saprātīga dvēsele un miesa kopā ir cilvēks, tā arī Dievs un Cilvēks kopā ir viens Kristus,

^[36] kas ir cietis mūsu pestīšanas dēļ, nokāpis ellē, trešajā dienā augšāmcēlies no mirušiem,

^[37] uzkāpis Debesīs, sēdies pie Dieva, visuvarenā Tēva, labās rokas, no kurienes Viņš atnāks tiesāt dzīvos un mirušos;

^[38] Viņam atnākot, visi cilvēki augšāmcelsies savās miesās un atbildēs par saviem darbiem –

^[39] tie, kas darījuši labu, ieies mūžīgajā dzīvībā, bet – kas ļaunu, – mūžīgajā ugunī.

^[40] Šī ir katoliskā ticība. Kas pie tās neturas uzticīgi un stipri netic, tas nevar tikt pestīts.

AUGSBURGAS TICĪBAS APLIECĪBA

Priekšvārdi ķeizaram Kārlim V

^[1] Neuzvaramais valdniek, augstais ķeizar, visžēlīgais kungs! Jūsu Ķeizariskā Majestāte ir izziņojusi valsts Reihstāgu Augsburgā, lai spriestu par aizsardzību pret turkiem, visbriesmīgākajiem mūžsenajiem kristiešu vārda un ticības ienaidniekiem, un kā varētu viņu trakošanai sekmīgi pretoties ar stingriem un ilgstošiem militāriem pasākumiem, ^[2] tāpat arī – lai spriestu par nesaskaņām mūsu svētās, kristīgās ticības jautājumos. Lai ar šiem ticības jautājumiem saistītos dažādo partiju viedokļus un izteikumus varētu savā starpā mīlestībā, lēnprātībā un laipnībā abpusēji uzklaut, apdomāt un apspriest, ^[3] lai pēc tam, kad novērstas un izlabots tas, ko abas puses savos rakstos aprakstījušas un sapratušas atšķirīgi, šos [mācības artikus] labi pamatotu un atgrieztu pie vienas vienkāršas patiesības un kristīgas vienprātības, ^[4] lai mēs turpmāk varētu aptvert, paturēt un atbalstīt patieso ticību un – tā kā mēs visi esam pakļauti vienam Kristum un cīnāmies Viņa vadībā – lai mēs varētu dzīvot vienā kristīgā baznīcā vienotībā un vienprātībā.

^[5] Tā kā mēs, kūrfirsts un firsti, kas nobeigumā parakstījušies, esam aicināti līdz ar citiem firstiem un valsts pārvaldes kārtām, kas mums pievienojušies, uz izsludināto Reihstāgu, tad, paklausīgi sekodami ķeizara pavēlei, esam ieradušies Augsburgā agrāk un bez lielišanās gribam sacīt: mēs esam šeit ieradušies kā vieni no pirmajiem.

^[6] Tā kā Jūs, Ķeizariskā Majestāte, kūrfirstiem, firstiem un citām pārvaldes kārtām jau šeit, Augsburgā, pašā tikšanās sākumā citu apskatāmo jautājumu vidū bijāt noteikusi, ka ikvienai valsts pārvaldes kārtai, pakļaujoties ķeizara rīkojumam, ir jāizklāsta un jāiesniedz vācu un latīņu valodā savi ieskatī un domas, ^[7] tad, pēc trešdien notikušās apspriedes, Jūsu Ķeizariskajai Majestātei tika dota atbilde, ka mēs no savas puses piektdien iesniegsim mūsu ticības apliecības

artikulus. ^[8] Tāpēc mēs, paklausīdami Jūsu Ķeizariskās Majestātes gribai, šajā ticības jautājumā iesniedzam mūsu mācītāju un arī mūsu pašu ticības apliecību, lai parādītu, kāda ir Svēto Rakstu un skaidrā Dieva vārda mācība, ko viņi ir mācījuši un sludinājuši mūsu zemju, firstu pārvaldījumu, muižu, pilsētu un novadu draudzēs.

^[9] Tātad, ja saskaņā ar minēto Ķeizariskās Majestātes pavēli arī citi kūrfirsti, firsti un valsts pārvaldes kārtas būs šajā ticības lietā iesniegušas savus ieskatus latīņu un vācu valodā, ^[10] tad arī mēs, Jūsu Ķeizariskās Majestātes, mūsu visžēlīgā kunga, klātbūtnē, esam gatavi draudzīgi apspriesties ar šiem augstiem kungiem, mūsu draugiem un valdošajām kārtām par lietderīgiem un pieņemamiem līdzekļiem, lai, cik vien godīgi iespējams, vienotos un šādā veidā lietu starp abām pusēm nokārtotu saskaņā ar abpusēji iesniegtajiem rakstiem: samierinoši, bez naidīgas spriedzes, ar Dieva palīdzību izlīdzināt strīdu, lai mēs atgrieztos pie vienas patiesas, vienprātīgas ticības, ^[11] jo, kā visi esam pakļauti un cīnāmies viena Kristus vadībā, tā arī mums vajag apliecināt vienu Kristu, lai saskaņā ar Jūsu Ķeizariskās Majestātes pavēles galveno domu visi tiktu vadīti pie Dieva patiesības. To mēs izlūdzamies Dievam ar viskvēlākajām lūgšanām.

^[12] Taču – kas attiecas uz pārējiem kūrfirstiem, firstiem un augstmaņiem, kuri pārstāv pretējo pusi – ja šī lieta pēc Jūsu Ķeizariskās Majestātes pavēles, tas ir, ar abpusēju rakstu iesniegšanu un lēnprātīgu izskatīšanu nevirzītos uz priekšu un negūtu nekādus panākumus, ^[13] tad mēs vismaz tomēr atstāsim skaidru liecību par to, ka mēs nekādā veidā neesam novirzījušies tajās lietās, kas varētu sekmēt kristīgo vienprātību (ko varētu panākt ar Dievu un labu sirdsapziņu). ^[14] Kā Jūsu Ķeizariskā Majestāte, tā arī pārējie kūrfirsti, valsts pārvaldes kārtas un katrs, kas patiesi mīl kristīgo ticību un ir dedzīgi tai pieķēries, un katrs, kas šo lietu godprātīgi uzklājis, no šīs mūsu un mūsu sekotāju ticības apliecības laipni varēs saprast un ar cieņu atzīt mūsu centienus.

^[15] Jūsu Ķeizariskā Majestāte daudzkārt un arī Špeieras Reihstāgā, kas notika 1526. Tā Kunga žēlastības gadā, esot laipni izziņojusi kūrfirstiem, firstiem un valsts pārvaldes kārtām un ar rakstisku Jūsu Ķeizarisko pavēli noteikusi valsts vārdā izsludināt un lasīt visiem priekšā, proti – ^[16] ka Jūsu Ķeizariskā Majestāte šajā ticības

jautājumā zināmu iemeslu dēļ, kuri toreiz tika minēti, nevēlas neko nedz izspriest, nedz noteikt, bet vēlas vienīgi pamudināt Romas pāvestu sasaukt baznīcas koncilu. ^[17] Šis jautājums publiski tika paskaidrots pirms gada pēdējā Reihstāgā Špeierā. ^[18] Tur Jūsu Ķeizariskā Majestāte ar Ferdinanda kungu, Bohēmijas un Ungārijas ķēniņu, mūsu draugu un laipno kungu, un pēc tam ar sarunu vadītāju un ķeizara pilnvarotajiem citu jautājumu vidū saskaņā ar norikojumu lika pavēstīt, ko Jūsu Ķeizariskā Majestāte apdomājusi un izlēmusi līdz ar Jūsu Ķeizariskās Majestātes valdības vietnieku, priekšsēdētāju un ķeizariskās valdības padomniekiem un sūtņiem no citām valsts pārvaldes kārtām, kas bija ieradusās Rēgensburgā uz apspriedi ^[19] par vispārēja koncila sasaukšanu, vēlējās, lai Jūsu Ķeizariskā Majestāte arī atzīst par derīgu sasaukt šādu koncilu. ^[20] Tā kā par tām lietām, kas toreiz tika pārrunātas Jūsu Ķeizariskās Majestātes un Romas pāvesta starpā, tika gandrīz panākta vienošanās un kristīga vienprātība, tad Jūsu Ķeizariskā Majestāte nešauboties, ka Romas pāvests būs pierunājams vispārēja koncila noturēšanai. Tāpēc Jūsu Ķeizariskā Majestāte laipni apliecināja gatavību gādāt, lai Romas pāvests piekristu visdrīzākajā laikā, nosūtot attiecīgās vēstules, sasaukt tādu koncilu.

^[21] Ja nu notiktu tā, ka ticības dēļ šīs nesaskaņas starp mums un otru pusi netiktu draudzīgi nokārtotas, tad mēs Jūsu Ķeizariskās Majestātes priekšā šeit visā pazemībā piedāvājam – līdztekus tam, ko esam jau piedāvājuši – aizstāvēt savu mācību tādā kristīgā un brīvā vispārējā koncilā, kura sasaukšanas vajadzību visos Reihstāgos, kādi vien ir notikuši Jūsu Ķeizariskās Majestātes valdības gados, kūrfirsti, firsti un valsts pārvaldes kārtas ar visnopietnākajiem apsvērumiem vienmēr lielā vienprātībā ir vēlējušies. ^[22] Mēs arī jau agrāk esam pieklājīgā veidā un tiesiskā formā lūguši pēc šāda koncila un vienlaikus arī palīdzību Jūsu Ķeizariskajai Majestātei šajā tik lielajā un svarīgajā jautājumā. ^[23] Šo Jūsu Ķeizariskās Majestātes un koncila piesaukšanu mēs arī vēl tagad uzturam spēkā un nedz gribam, nedz varam atkāpties, kā arī padoties kādai iespaidošanai, izņemot gadījumu, ja vien nesenā ķeizara aicinājuma pamudinājuma garā mūsu lieta draudzīgi un mīlestībā tiktu izlemta, nokārtota un

novesta līdz kristīgai vienprātībai. ^[24] To mēs šeit svinīgi un publiski apliecinām.

I daļa

I ARTIKULS

PAR DIEVU

^[1] Baznīcas, kas ir pie mums, lielā vienprātībā māca, ka Nīkajas koncila lēmumi *Par dievišķās būtības vienību un trim personām* ir patiesi un tiem ir jātic bez kādas šaubīšanās, ^[2] proti, ka ir viena dievišķa būtība, kas tiek saukta Dievs un ir Dievs. Dievs ir mūžīgs, nemiesisks, nedalāms, ar bezgalīgu varu, gudrību un labestību. Dievs ir visu lietu – gan redzamo, gan neredzamo – Radītājs un Uzturētājs, ^[3] un tomēr ir trīs Personas, kam ir tā pati būtība un vara un kas ir vienlīdz mūžīgas – Tēvs, Dēls un Svētais Gars. ^[4] Vārds *persona* tiek lietots tajā pašā nozīmē, kā šo vārdu šajā sakarā ir lietojuši baznīcas tēvi, tas neapzīmē daļu vai īpašību kādā citā, bet to, kas pastāv pats par sevi.

^[5] Tiek nosodītas visas maldīgas mācības, kas ir cēlušās pret šo artikulu, kā maniheji, kas atzīst divus pirmsākumus – labu un ļaunu, tāpat valentīniešus, ariāņus, einomiāņus, muhamedāņus un visus tiem līdzīgos. ^[6] Tā nosoda arī samosatīšus – vecos un jaunus –, kas, aizstāvēt tikai vienas Personas esamību, pārgudri un bezdievīgi spriedelē par Vārdu un Svēto Garu, ka tie neesot atsevišķas Personas, bet Vārds nozīmējot – runātu vārdu un Gars – rosību radītās būtnēs.

II ARTIKULS

PAR IEDZIMTO GRĒKU

^[1] Tāpat arī tiek mācīts, ka pēc Ādama krišanas grēkā visi cilvēki, kas dabiski dzimuši, *ir piedzimuši ar grēku*, tas ir, bez dievbijības, bez paļāvības uz Dievu un ar ļaunu iekāri, ^[2] un ka šī slimība jeb

iedzimtā samaitātība patiesi ir grēks, kas arī tagad pazudina un ievēd mūžīgajā nāvē tos, kuri neatdzimst caur Kristību un Svēto Garu.

^[3] Tiek nosodīti pelagiāņi un citi, kas noliedz, ka iedzimtā samaitātība ir grēks un tādējādi mazina Kristus nopelna un Viņa pestīšanas darba godu, apgalvodami, ka cilvēks var tapt attaisnots Dieva priekšā pats ar savu spēku un prātu.

III ARTIKULS

PAR DIEVA DĒLU

^[1] Tiek arī mācīts, ka Vārds, tas ir, Dieva Dēls, ir pieņēmis cilvēka dabu svētlaimīgās Jaunavas Marijas klēpī, ^[2] tā ka divas dabas – dievišķā un cilvēciskā – ir nedalāmi vienotas vienā personā: viens Kristus, patiess Dievs un patiess cilvēks, piedzimis no Jaunavas Marijas, ^[3] patiesi cietis, krustā sists, miris un kapā guldīts, lai mums dāvātu izlīgumu ar Tēvu un taptu upuris ne tikai par iedzimto vainu, bet arī par visiem cilvēku izdarītajiem grēkiem.

^[4] Viņš ir nokāpis ellē un trešajā dienā patiesi augšāmcēlies, pēc tam uzkāpis Debesīs, lai sēdētu pie Tēva labās rokas un mūžīgi valdītu un būtu Kungs pār visu radību, ^[5] kā arī darītu svētus tos, kas tic uz Viņu, sūtīdams viņu sirdīs Svēto Garu, lai Tas viņus valda, mierina un iedrošina, dara dzīvus un aizstāv pret velnu un grēka varu.

^[6] Tas pats Kristus, visiem redzot, atnāks, lai tiesātu dzīvos un mirušos utt., kā Apustuļu ticības apliecībā sacīts.

IV ARTIKULS

PAR ATTAISNOŠANU

^[1] Tiek arī mācīts, ka cilvēki netiek attaisnoti Dieva priekšā ar saviem pašu spēkiem, nopelniem vai darbiem, bet viņi bez maksas Kristus dēļ tiek attaisnoti ticībā, ^[2] kad viņi tic, ka ir pieņemti žēlastībā un ka grēki piedoti Kristus dēļ, kas ar Savu nāvi ir gandarījis par mūsu grēkiem. ^[3] Šādu ticību Dievs pieņem kā taisnību Savā priekšā (Rom. 3–4).

V ARTIKULS

PAR GARĪGO AMATU

[1] Lai mēs šo ticību iegūtu, ir iedibināts garīgais amats Evaņģēlija mācīšanai un sakramentu izdalīšanai. [2] Jo caur Vārdu un sakramentiem kā instrumentiem tiek dāvāts Svētais Gars, kas – kur un kad Dievs to grib – rada ticību tajos, kuri uzklausa Evaņģēliju, [3] tas ir, Dievs attaisno tos, kas tic, ka viņi žēlastībā tiek pieņemti nevis viņu pašu, bet Kristus nopelna dēļ.

[4] Mēs nosodām anabaptistus un citus, kuri spriež, ka Svētais Gars nāk pie cilvēkiem bez ārējā Vārda starpniecības, caur viņu pašu sagatavošanos un darbiem.

VI ARTIKULS

PAR JAUNO PAKLAUSĪBU

[1] Tiek arī mācīts, ka tādai ticībai ir jānes labi augļi un jādara Dieva pavēlēti labi darbi Dieva gribas dēļ, nevis paļaujoties, ka ar šādiem darbiem nopelnām attaisnošanu Dieva priekšā, [2] jo grēku piedošana un attaisnošana tiek satverta ticībā, kā to Kristus pats liecina: “*Kad jūs visu, kas jums uzdots, būsit izpildījuši, sakait: mēs esam necienīgi kalpi!*” (Lk 17:10) To pašu māca arī senie baznīcas tēvi. [3] Ambrozijš saka: “Tas tā ir Dieva iedibināts, ka tas, kas tic uz Kristu, top izglābts bez darbiem, saņemdam grēku piedošanu bez maksas – vienīgi ticībā.”

VII ARTIKULS

PAR BAZNĪCU

[1] Tiek arī mācīts, ka visos laikos pastāv viena svēta baznīca. Bet baznīca ir svēto draudze, kurā pareizi māca Evaņģēliju un pareizi pārvalda sakramentus.

[2] Un patiesai baznīcas vienībai pietiek ar vienprātību Evaņģēlija mācībā un sakramentu pārvaldīšanā. [3] Nav arī nepieciešams, ka cilvēku ieviestās tradīcijas, rituāli jeb ceremonijas visur būtu

vienādas. ^[4] Kā Pāvils saka: “*Viena ticība, viena Kristība; viens visu Dievs un Tēvs..*” (Ef 4:5–6)

VIII ARTIKULS

KAS IR BAZNĪCA?

^[1] Lai gan baznīca īstā nozīmē ir svēto un patiesi ticīgo draudze, tomēr, tā kā šajā pasaulē baznīcā ir iejaukušies daudz liekuļu un ļauno, tad ir pieļaujams sakramentus saņemt pat no ļauniem cilvēkiem, kā saka Kristus: “*Uz Mozus krēsla ir nosēdušies rakstu mācītāji un farizeji..*” (Mt 23:2) ^[2] Gan sakramenti, gan Dieva vārds ir iedarbīgi Kristus pavēles un iestādījuma dēļ, pat ja tos pasniedz un sludina ļauni cilvēki. ^[3] Tiek nosodīti donātisti un tiem līdzīgie, kas noliedza ļauno cilvēku kalpošanas izmantošanu baznīcā un uzskatīja tādu kalpošanu par nederīgu un neiedarbīgu.

IX ARTIKULS

PAR KRISTĪBU

^[1] Par Kristību tiek mācīts, ka tā ir nepieciešama pestīšanai, ^[2] jo Kristībā tiek dāvāta Dieva žēlastība. Bērni ir jākrīsta, lai tie, Kristībā Dievam novēlēti, taptu uzņemti Dieva žēlastībā.

^[3] Tiek nosodīti anabaptisti, kas noraida bērnu kristīšanu un apgalvo, ka bērni tiek glābti bez Kristības.

X ARTIKULS

PAR TĀ KUNGA MIELASTU

^[1] Par Tā Kunga Mielastu tiek mācīts, ka Kristus miesa un asinis ir patiesi klātesošas un tiek izdalītas Tā Kunga Mielastā maizē un vīnā tiem, kas to bauda, ^[2] un tiek nosodīti tie, kas māca citādi.

XI ARTIKULS

PAR GRĒKSŪDZI

[1] Par grēksūdzi tiek mācīts, ka privātā grēku piedošana jeb Absolūcija draudzēs ir paturama, lai gan grēksūdzē nav nepieciešama visu pārkāpumu uzskaitīšana, [2] jo tas nav iespējams, kā par to sacīts psalmā: “*Kas gan apzinās savu nomaldīšanos?*” (Ps. 19:13)

XII ARTIKULS

PAR ATGRIEŠANOS

[1] Par atgriešanos tiek mācīts, ka tie, kas krituši grēkā pēc Kristības, var saņemt grēku piedošanu jebkurā laikā, kad vien viņi tiek atgriezti, [2] un ka baznīcai tādiem, kas atgriežas, nožēlodami grēkus, tie ir jāpiedod.

[3] Bet pie īstas atgriešanās pieder šīs divas lietas: [4] viena ir sirds satriektība jeb grēkatziņas radītās sirdsapziņas mokas; [5] otra ir ticība, kas tiek saņemta no Evaņģēlija jeb Absolūcijas un kas tic, ka Kristus dēļ grēki ir piedoti; šī ticība nomierina sirdsapziņu un atsvabina no mokām. [6] Pēc tam ir jāseko labiem darbiem, kas ir atgriešanās augļi.

[7] Tiek nosodīti anabaptisti, kas noliedz, ka reiz attaisnotie var pazaudēt Svēto Garu, [8] tāpat tie, kas apgalvo, ka daži jau šajā dzīvē sasniedzot tādu pilnību, ka nespēj vairs grēkot.

[9] Tiek nosodīti arī novaciāņi, kas neļauj pasludināt piedošanu tiem, kas pēc Kristības ir grēkojuši, kaut arī tie atgriežas, nožēlodami grēkus.

[10] Tiek noraidīti arī tie, kas nemāca, ka grēku piedošana saņemama ticībā, bet pavēl mums pelnīt žēlastību ar gandarišanas darbiem.

XIII ARTIKULS

PAR SAKRAMENTU LIETOŠANU

[1] Par sakramentu lietošanu tiek mācīts, ka sakramenti ir iedibināti ne tikai tādēļ, lai būtu atšķirības zīmes cilvēku vidū, bet drīzāk –

lai tie būtu zīmes un liecība Dieva gribai attiecībā uz mums, kas iedibinātas ticības modināšanai un stiprināšanai tajos, kas saņem sakramentus. ^[2] Tādēļ sakramenti ir jālieto tā, lai tur klāt būtu ticība, kura tic apsolījumiem, kas caur sakramentiem tiek piedāvāti un sniegti.

^[3] Tiek nosodīti tie, kas māca, ka sakramenti attaisno no veiktās darbības kā tādas (*ex opere operato*), un kas nemāca, ka, saņemot sakramentus, ir nepieciešama ticība grēku piedošanai.

XIV ARTIKULS

PAR BAZNĪCAS KĀRTĪBU

Par baznīcas kārtību tiek mācīts, ka nevienam citam baznīcā nav atļauts nedz publiski mācīt, nedz pārvaldīt sakramentus kā vien likumīgi aicinātajiem.

XV ARTIKULS

PAR BAZNĪCAS RITUĀLIEM

^[1] Par baznīcas rituāliem tiek mācīts, ka ir paturami visi tie rituāli, kas neapgrēcinot kalpo mieram un labai kārtībai baznīcā, piemēram, noteiktās svinamās dienas, svētki u.tml.

^[2] Tomēr par tādām lietām cilvēki ir jābrīdina, lai viņi neapgrūtinātu sirdsapziņu, domādami, ka šo rituālu ievērošana būtu nepieciešama pestīšanai.

^[3] Stingri arī jānorāda, ka cilvēku tradīcijas, kas ieviestas, lai Dievam pielabinātos, izpelnītos žēlastību un gandarītu par grēkiem, ir pret Evaņģēliju un ticības mācību. ^[4] Lūk, tādēļ tādas tradīcijas kā mūku solījumi, ēdieni, gavēņi un īpašas dienas u.c. lietas, kas ieviestas žēlastības nopelnīšanai un gandarīšanai par grēkiem, ir veltīgas un pretrunā Evaņģēlijam.

XVI ARTIKULS

PAR PILSONISKAJĀM LIETĀM

[¹] Par valsts lietām tiek mācīts, ka likumīgā valsts pārvalde ir Dieva labie darbi, [²] tādēļ kristiešiem ir atļauts pildīt valsts amatus, spriest tiesu, iztiesāt lietas pēc impērijas un citiem pastāvošajiem likumiem, saskaņā ar likumu sodīt, cīnīties taisnīgā karā, kalpot karadienestā, likumīgi slēgt darījumus, iegūt īpašumu, zvērēt, kad valsts iestādes to prasa, kā arī doties laulībā.

[³] Tiek nosodīti anabaptisti, kas aizliedz kristiešiem pildīt šādus pilsoņu pienākumus.

[⁴] Tiek nosodīti arī tie, kas evaņģēlisko pilnību meklē pilsonisko pienākumu pamešanā, nevis Dieva bijāšanā un ticībā, – jo sirds mūžīgo taisnību taču māca tikai Evaņģēlijs. [⁵] Tomēr tas neizposta nedz valsti, nedz ģimeni, bet jo īpaši pavēl to visu sargāt un uzturēt kristīgā mīlestībā kā Dieva iedibināto kārtību. [⁶] Tādējādi kristiešiem ir jāpaklausa savām valdībām un likumiem, [⁷] izņemot gadījumus, ja tiek pavēlēts grēkot, tad katrā ziņā – “*Dievam vairāk jāklausa nekā cilvēkiem*” (Ap. d. 5:29).

XVII ARTIKULS

PAR KRISTUS ATKALATNĀKŠANU UZ TIESU

[¹] Tiek mācīts, ka pasaules galā Kristus redzamā veidā nāks uz pastaro tiesu un uzmodinās visus mirušos: [²] dievbijīgajiem un izredzētajiem dos mūžīgu dzīvību un nebeidzamu prieku, [³] bet bezdievīgos cilvēkus un velnus notiesās bezgalīgām mokām.

[⁴] Tiek nosodīti anabaptisti, kas spriež, ka notiesāto cilvēku un velnu sodam reiz pienāks gals.

[⁵] Tiek nosodīti arī citi, kas izplata jūdu uzskatus, ka pirms mirušo augšāmcelšanās dievbijīgie pārņemšot pasaules pārvaldīšanu, visur nomākdami bezdievjus.

XVIII ARTIKULS

PAR BRĪVO GRIBU

[1] Par brīvo gribu tiek mācīts, ka cilvēka gribai ir zināma brīvība pildīt pilsonisko taisnību un izšķirt prātam pakļautās lietas. [2] Bet tai nav spēka bez Svētā Gara palīdzības piepildīt Dieva taisnību jeb garīgo taisnību, tāpēc ka *“miesīgais cilvēks nesatver to, kas nāk no Dieva Gara”* (1. Kor. 2:14). [3] Bet Dieva taisnība rodas sirdī, kad caur Vārdu tiek uzņemts Svētais Gars. [4] To pašu daudzkārt atkārto Augustīns *Hypogosticon* III grāmatā: “Tiek apstiprināts, ka visiem cilvēkiem ir brīva griba savos prāta spriedumos, bet ne tā, ka viņi būtu spējīgi ko spriest par Dievu, nedz būtu spējīgi bez Dieva ko sākt vai arī droši pabeigt, bet viņi spēj spriest vienīgi par šīs dzīves darbiem – kā labiem, tā ļauniem. [5] Par “labiem” es saucu tos darbus, kas nāk no labā, kas ir cilvēka dabā, tas ir, gribēt strādāt tīrumā, gribēt ēst un dzert, gribēt iegūt draugu, gribēt ģērbties, uzcelt namu, gribēt apņemt sievu, kopt lopus, mācīties derīgu amatu vai jebko citu labu šajā dzīvē. [6] Visas šīs lietas ir atkarīgas no Dieva pārvaldīšanas, jo tik tiešām viss ir cēlies un pastāv no Viņa un caur Viņu. [7] Par “ļauniem” es saucu tādus darbus kā vēlēšanos kalpot elkiem, slepkavot u.tml.”

[8] Tiek nosodīti pelagiāņi un citi, kas māca, ka bez Svētā Gara, tikai ar dabiskajiem spēkiem mēs spējam mīlēt Dievu vairāk par visām lietām un pildīt Dieva pavēles pēc to būtības. [9] Ja vēl ārējos darbus cilvēka daba kaut kādā veidā varētu veikt (piemēram, savaldīt savas rokas un nezagt vai neslepkavot), tomēr tādas iekšējās ierosmes kā dievbijību, ticību Dievam, šķīstību, pacietību u.tml. tā nespēj panākt.

XIX ARTIKULS

PAR GRĒKA CĒLONI

Par grēka cēloni tiek mācīts: lai gan Dievs ir radījis un uztur dabu, tomēr grēka cēlonis ir ļauno, proti, velna un bezdievju, griba, kuri paši, bez Dieva līdzdalības, novēršas no Viņa, kā to apstiprinājis Kristus: *“Velns, melus runādams, runā pēc savas dabas.”* (Jņ. 8:44)

XX ARTIKULS

PAR LABAJIEM DARBIEM

[1] Mūsu teologi nepatiesi tiek apvainoti, ka tie aizliedzot labos darbus.

[2] Viņu publicētie raksti par desmit baušļiem un citi ar līdzīgu saturu apliecina: tie ir lietderīgi mācījuši par visām dzīves kārtām un pienākumiem, tas ir, kādas dzīves kārtas, kādi darbi jebkurā aicinājumā ir Dievam patīkami. [3] Par šīm lietām agrāk mācītāji ir gan pārāk maz mācījuši, neatlaidīgi prasdami tikai bērnišķīgus un veltīgus darbus – noteiktas svētku dienas, noteiktus gavēņus, dažādas brālības, svētceļojumus, svēto godināšanu, rožu kroni, mūku dzīvi un tiem līdzīgus. [4] Arī mūsu pretinieki nu ir pamācīti un atradinājušies šos nederīgos darbus cildināt tā, kā darīja kādreiz. [5] Turklāt tie ir arī sākuši pieminēt ticību, par ko agrāk bija apbrīnojams klusums. [6] Tagad viņi māca, ka mēs netopam attaisnoti tikai caur darbiem vien, bet saista kopā ticību un darbus un saka, ka topam attaisnoti caur ticību un darbiem. [7] Šī mācība ir ciešamāka par iepriekšējo un var sniegt vairāk mierinājuma nekā viņu vecā mācība.

[8] Kad nu vissvarīgākā baznīcas mācība par ticību tik ilgu laiku bija palikusi nezināma, un tiešām visi var liecināt, ka sprediķos par ticības taisnību bija visdziļākais klusums, bet baznīcā varēja klausīties tikai mācību par darbiem, tad nu mēs savas draudzes par ticību esam mācījuši šādi.

[9] Vispirms jau to, ka mūsu darbi nevar mums dot izlīgumu ar Dievu, nedz var mums nopelnīt grēku piedošanu, žēlastību un attaisnošanu, bet – ka to visu iegūstam tikai caur ticību, ticēdami, ka tiekam pieņemti žēlastībā Kristus dēļ, kurš vienīgais ir nolikts par vidutāju un izlīguma upuri, caur kuru Tēvs tiek samierināts ar mums. [10] Ja nu kāds iedomājas ar darbiem sev nopelnīt žēlastību, tāds nicina Kristus nopelnu un žēlastību un bez Kristus, pats ar saviem cilvēciskajiem spēkiem meklē ceļu pie Dieva, kaut gan Kristus ir sacījis par sevi: *“Es esmu Ceļš, Patiesība un Dzīvība!”* (Jņ. 14:6)

[11] Šo mācību par ticību Pāvils māca visās savās vēstulēs, piemēram: *“Jo no žēlastības jūs esat pestīti ticībā, un tas nav no jums, tā ir Dieva dāvana, ne ar darbiem, lai neviens nelielītos.”* (Ef. 2:8–9) [12] Un tādēļ, lai neviens viltīgi neteiktu, ka mēs esam ieviesuši jaunu

Pāvila mācības skaidrojumu, tad par visu šo jautājumu sniedzam arī baznīcas tēvu liecības.^[13] Tā Augustīns daudzos [savu darbu] sējumos aizstāv žēlastību un ticības taisnību pret darbu nopelniem.^[14] Un līdzīgi māca Ambrozijs darbā *De vocatione Gentium* (“Par pagānu aicināšanu”) un citur. Minētajā darbā viņš raksta: “Atpirkšana ar Kristus asinīm kļūtu nevērtīga un arī cilvēku darbu priekšrocības nomāktu Dieva žēlastību, ja attaisnošana, kas notiek žēlastībā, būtu panākama ar iepriekš iegūtiem nopelniem, tā ka tā no Dieva dāvanas kļūtu par pelnītu atalgojumu.”

^[15] Lai gan nesaprātīgie nievā šo mūsu mācību, tomēr dievbijīgās un nedrošās sirdsapziņas piedzīvo to lielo mierinājumu, ko tā dod, jo mierīgu sirdsapziņu nevar iegūt ne ar kādiem darbiem, bet tikai ticībā, kad droši paliek pie tā, ka Kristus dēļ Dievs ir mums labvēlīgs, kā arī Pāvils māca:^[16] “*Tad nu mums, ticībā attaisnotiem, ir miers ar Dievu caur mūsu Kungu Jēzu Kristu.*” (Rom. 5:1)^[17] Visa šī mācība ir cieši saistīta ar izbiedētās sirdsapziņas cīņu, un to nevar saprast, ja nepazīst šo cīņu.^[18] Tāpēc aplami par šo lietu spriež nepieredzējuši un pasaulīgi cilvēki, kas sapņo, ka kristīgā taisnība neesot nekas cits kā pilsoniskā vai filozofiskā taisnība.

^[19] Agrāk sirdsapziņu mocīja ar mācību par darbiem, tā ka nedzirdēja par Evaņģēlija mierinājumu.^[20] Nemierīgā sirdsapziņa citus dzina tuksnesī, klosterī, tur tie cerēja izpelnīties sev žēlastību ar mūku dzīvi.^[21] Daži izdomāja kādus citus darbus žēlastības pelnīšanai un gandarīšanai par grēkiem.^[22] Tādēļ bija nepieciešams ļoti liels darbs, lai šo mācību par ticību uz Kristu nodotu tālāk un atjaunotu tā, lai izbiedētajām sirdīm netrūktu mierinājuma un lai tās zinātu, ka žēlastība, grēku piedošana un attaisnošana ir saņemama ticībā Kristum.

^[23] Ļaudis tiek arī mācīti, ka vārds “ticība” šeit nenozīmē tikai paša vēsturiskā notikuma zināšanu, kāda ir arī bezdievīgajiem un velnam, bet tas nozīmē tādu ticību, kas tiešām tic ne tikai pašam notikumam, bet arī šī notikuma ieguvumam, proti, šim artikulam – grēku piedošana, tas ir, ka mēs caur Kristu saņemam žēlastību, taisnību un grēku piedošana.

^[24] Kas nu ir sapratis, ka caur Kristu viņam ir žēlīgs Tēvs, tas patiesi pazīst Dievu un apzinās, ka ir Dieva gādībā, tas Viņu piesauc un nav

bez Dieva kā pagāni, ^[25] jo velni un bezdievīgie nespēj šim artikulam – grēku piedošanai – ticēt. Tāpēc viņi Dievu nīst kā ienaidnieku, Viņu nepiesauc un nekā laba no Viņa negaida. ^[26] Arī Augustīns vārdu “ticība” šādā veidā paskaidro lasītājam un māca, ka Rakstos vārds “ticība” netiek saprasts kā zināšana, kā tas ir pie bezdievīgajiem, bet kā paļaušanās, kas iepriecina un iedrošina izbiedētos prātus.

^[27] Turklāt mēs mācām, ka labi darbi jādara nevis cerībā ar tiem nopelnīt žēlastību, bet Dieva gribas dēļ. ^[28] Tikai ticībā tiek satverta grēku piedošana žēlastībā. ^[29] Un, kad caur ticību tiek saņemts Svētais Gars, tad sirdis tiek atjaunotas un iegūst jaunas tieksmes, lai varētu rasties labi darbi. ^[30] Ambrozijs [*De Vocatione Gentium*] saka: “Ticība ir labas gribas un taisnas rīcības māte.” ^[31] Tiešām, cilvēka spēki bez Svētā Gara ir ļaunu tieksmju pilni un pārāk vāji, lai spētu darīt darbus, kas ir labi Dieva priekšā. ^[32] Turklāt tie ir velna varā, kurš dzen cilvēkus uz visādiem grēkiem, bezdievīgiem uzskatiem un atklātiem noziegumiem, ^[33] kā tas ir redzams pie filozofiem, kas paši gan centušies godīgi dzīvot, tomēr to nav spējuši, bet ir aptraipījušies ar daudziem atklātiem noziegumiem. ^[34] Tāds ir cilvēka nespēks, kad viņš ir bez ticības un bez Svētā Gara un sevi vada tikai ar cilvēciskiem spēkiem.

^[35] No tā viegli saprotams, ka šī mācība par ticību nevar tikt apsūdzēta par to, ka tā noliedz labus darbus, bet tā gan jo vairāk cildināma, tāpēc ka parāda, kādā veidā mēs spējam darīt labus darbus. ^[36] Tiešām, bez ticības cilvēciskā daba nekādā veidā nespēj darīt pirmā un otrā baušļa prasītos darbus. ^[37] Bez ticības cilvēks nelūdz Dievu, no Dieva nekā negaida, nenes savu krustu, bet meklē cilvēku aizstāvību, uzticas cilvēku aizsardzībai. ^[38] Tādējādi sirdī valda it visas iekāres un cilvēciski nodomi, jo nav ticības un paļaušanās uz Dievu. ^[39] Lūk, tādēļ Kristus saka: “*Jo bez Manis jūs nenieka nespējat darīt.*” (*Jņ. 15:5*) Un baznīca dzied: “*Bez Tavas dievišķās žēlastības nav cilvēkā nekā šķīsta.*”

XXI ARTIKULS

PAR SVĒTAJIEM VĒLTĪTO KULTU

^[1] Par svētajiem vēltīto kultu tiek mācīts, ka svētos var turēt piemiņā, lai ņemtu priekšzīmi no viņu ticības un labajiem darbiem, – katrs pēc sava aicinājuma. Tāpat kā ķeizars karā ar turkiem, tos dzīdams ārā no tēvijas, var sekot Dāvida piemēram, jo abi ir ķēniņi. ^[2] Bet Raksti nemāca piesaukt svētos vai lūgt no tiem palīdzību, jo tikai Kristus mums ir norādīts kā vienīgais Vidutājs, Samierinātājs, Augstais priesteris un Aizlūdzējs (1. Tim. 2:5; Rom. 8:34). ^[3] Viņš ir jāpiesauc, jo ir apsolījis uzklaust mūsu lūgšanas, un šāds kulta Viņam patīk visvairāk, proti, ka Viņu piesaucam visās bēdās un grūtībās: ^[4] “Un, ja kāds krit grēkā, tad mums ir aizstāvis Tēva priekšā – Jēzus Kristus, kas ir taisns.” (1. Jņ. 2:1)

^[1] Šis ir gandrīz viss mūsu mācības kopsavilkums, kurā var redzēt, ka tur nav nekā tāda, kas nesaskanētu ar Rakstiem vai kristīgo [katolisko] baznīcu, vai Romas baznīcu, kā tas zināms no tās teologu rakstiem. Ja tas ir tā, tad tie, kuri pieprasa mūsējos uzskatīt par ķeceriem, spriež cietirdīgi. ^[2] Taču pastāv nevienprātība tikai dažu ieviesušos ļaunprātību dēļ, kas bez likumīga pamata ir iezagušās baznīcā. Un, ja arī būtu bijusi kāda atšķirība mācībā, tad tomēr bīskapiem pienāktos izturēties iecietīgi pret mums tās ticības apliecības dēļ, kuru nupat izklāstījām. ^[3] Pat baznīcas kanoni nav tik stingri, lai prasītu visur vienus un tos pašus rituālus, jo visās draudzēs rituāli nekad arī nav bijuši vienādi. ^[4] Turklāt lielāko daļu seno rituālu mēs jo rūpīgi ievērojam. Katrā ziņā tā ir nepatiesa apsūdzība, ka mūsu draudzes atmetot visas ceremonijas, visus vecos kultiskos iekārtojumus. ^[5] Taču jau agrāk bija vispārēja žēlošanās par kaitīgām ieražām [ļaunprātībām] ierastajos baznīcas rituālos. Tā kā ar skaidru sirdsapziņu tās nevarēja atzīt par labām, tad tās ir daļēji labotas.

II daļa

Artikuli, kuros aplūkotas novērstās ļaunprātības

[1] Tā kā mūsu baznīca neatšķiras nevienā ticības artikulā no kristīgās [katoliskās] baznīcas, bet tikai atmet dažas ieviesušās ļaunprātības, kas ir jaunas, pretējas baznīcas likumu garam un ir ieviesušas laikmeta samaitāto tikumu dēļ, tad mēs lūdzam, lai Ķeizariskā Majestāte iecietīgi uzklausa mūs ne vien par ieviestajām pārmaiņām, bet arī par to, kāpēc ļaudis nav spiežami pretēji viņu sirdsapziņai ievērot šādas ieviesušās ļaunprātības. [2] Lai Ķeizariskā Majestāte netic tiem, kuri, gribēdami sakūdīt cilvēkus pret mums, izplata tautā dīvainus apmelojumus. [3] Viņi, šādā veidā maldinādami krietnus vīrus, jau no paša sākuma ir radījuši pastāvošo sašķeltību un pūlas nesaskaņas palielināt. [4] Ķeizariskā Majestāte tiešām sapratīs, ka gan mūsu mācība, gan ceremoniju veids ir pieņemamāks, nekā to apraksta kādi mums naidīgi, ļaunprātīgi cilvēki. [5] Turklāt nav iespējams nonākt pie patiesības, uzklusot baumas un ienaidnieku zākāšanos. [6] No teiktā ir viegli secināms, ka nekas tā nepalīdz ceremoniju cienīguma saglabāšanai, godbijības un dievbijības veicināšanai tautā, kā tas, ja ceremonijas baznīcā tiktu pareizi ievērotas.

XXII ARTIKULS

PAR ABIEM SVĒTĀ VAKARĒDIENA VEIDIEM

[1] Tā Kunga mielastā draudzes locekļiem pasniedz Sakramentu abos veidos, tāpēc ka šādai kārtībai ir Kunga pavēle: “*Dzeriet visi no tā!*” (Mt. 26:27) [2] Šeit Kristus skaidri pavēlējis, lai no biķera dzer visi. [3] Un, lai neviens nevarētu atrunāties, ka tas attiecas tikai uz priesteriem, tad Pāvils, rakstīdams korintiešiem, sniedz piemēru, no kura skaidri redzams, ka visa draudze saņēmusi Sakramentu abos veidos (1. Kor. 11:26). [4] Šis paradums ilgu laiku ir pastāvējis baznīcā, un nav droši zināms, kad un kā vārdā tas ticis pārveidots, lai gan kardināls Nikolajs no Kūzas min laiku, kad tas ticis pieņemts. [5] Kiprians vairākās vietās apliecina, ka Kristus asinis ir sniegtas draudzei. [6] To pašu apliecina Hieronīms, sakot: “Priesteri vada Eiharistiju un sniedz draudzei Kristus asinis.” [7] Jā, pat pāvests

Gelazijs pavēl nesadalīt Sakramentu (*Dist. 2. "De consecratione", cap. Comperimus*).^[8] Tātad paradums rīkoties citādi nav tik sens.^[9] Ir skaidrs, ka tāds paradums, kas ieviests pretēji Dieva pavēlēm, nav pieņemams, kā liecina baznīcas likumi (*Dist. 8. cap. "Veritate"* un arī turpmākie).^[10] Tātad šis paradums ir pieņemts ne vien pretēji Rakstiem, bet arī pretēji senākajiem baznīcas kanoniem un tās piemēram.^[11] Tādēļ tie, kas grib saņemt Sakramentu abos veidos, nav spiežami rīkoties citādi, apgrūtinot sirdsapziņu.^[12] Un, tā kā Sakramenta sadalīšana nav savienojama ar Kristus iedibināto kārtību, mēs atmetam arī procesiju, kāda līdz šim bija ierasta.

XXIII ARTIKULS

PAR PRIESTERU LAULĪBU

^[1] Ir bijusi vispārēja žēlošanās par priesteriem, kas nav turējuši šķīstību un kas ir kā ļauns piemērs.^[2] Šā iemesla dēļ arī pāvests Pijs teicis, ka esot gan bijusi vajadzība, kādēļ priesteriem laulība jāaizliedz, bet vēl daudz lielāka nepieciešamība esot to atkal atļaut. Tā raksta Platina.^[3] Kad nu mūsu priesteri vēlējās vairīties no publiskiem skandāliem, viņi apprecējās un mācīja, ka viņiem ir atļauts noslēgt laulību.^[4] Pirmkārt – tāpēc ka Pāvils saka: "*Netiklības novēršanas labā lai katram ir sava sieva.*" (1. Kor. 7:2) Tāpat: "*Jo labāk doties laulībā nekā kaist kārībā.*" (1. Kor. 7:9)^[5] Otrkārt – tāpēc ka Kristus saka: "*Visi nespēj saprast šo vārdu.*" (Mt. 19:11), kur Viņš māca, ka visi cilvēki nespēj dzīvot bez laulības, tāpēc ka cilvēku Dievs radījis bērnu radīšanai (1. Moz. 1:28).^[6] Tas nav cilvēka spēkos – bez īpašas Dieva dāvanas un palīdzības mainīt to, ko Viņš radījis.^[7] Tādēļ tiem, kuri neder celibātam, vajag doties laulībā.^[8] Jo Dieva pavēli un Dieva kārtību nespēj atcelt neviens cilvēku likums, neviens solījums.^[9] Šo iemeslu dēļ mūsu priesteri māca, ka viņi drīkst apņemt sievu.

^[10] Ir zināms, ka senbaznīcā priesteri bijuši precēti,^[11] jo arī Pāvils saka: "*Bīskapam pienākas būt nepeļamam, vienas sievas vīram.*" (1. Tim. 3:2)^[12] Vācijā tikai pirms kādiem 400 gadiem priesteriem ar varu spieda pieņemt celibātu, un viņi tik ļoti pretojās šim aizliegumam, ka Maincas arhibīskapu saniknotie priesteri dumpī

gandrīz nogalināja, kad viņš par šo jautājumu publicēja Romas pāvesta ediktu. ^[13] Celibāts tika ieviests tik despotiski, ka aizliedza ne vien turpmākās laulības, bet izšķīra jau esošās, pretēji visiem Dieva un cilvēku likumiem un pretēji arī pašiem kanoniem, ko izdevuši ne vien pāvesti, bet arī augsti teicamas sinodes.

^[14] Pasaulei novecojot, cilvēku daba kļūst aizvien vājāka, un tādēļ ir jārūpējas, lai Vācijā neielaužas vēl vairāk netikumumu. ^[15] Dievs ir iekārtojis laulību, lai tā būtu arī dziedniecības līdzeklis cilvēku nespēkam. ^[16] Paši senie kanoni nosaka, ka vēlākos laikos cilvēku vājības dēļ noteiktos gadījumos senā stingrība ir jāsamazina. ^[17] Acīmredzot draudzēm kādreiz pietrūks mācītāju, ja arī turpmāk laulības tiks aizliegtas.

^[18] Lai gan pastāv Dieva pavēle, lai gan ir zināma senā baznīcas kārtība, lai gan nešķīstais celibāts rada daudz piedauzību, laulības pārkāpšanu un citu noziegumu, kas pelnījuši krietnu valsts varu nosodījumu, tad tomēr ir jābrīnās, ka nevienā lietā netiek parādīta lielāka bardzība kā pret ^[19] priesteru laulību. Dievs ir pavēlējis laulību turēt godā. ^[20] Likumi visās kārtīgās valstīs, pat pie pagāniem, ir parādījuši laulībai vislielāko godu. ^[21] Tagad pat mācītāji pretēji kanoniem tiek sodīti ar augstāko soda mēru bez kāda cita iemesla – kā vien laulības dēļ. ^[22] Pāvils to nosauc par dēmonu mācību, kas aizliedz doties laulībā (1. Tim. 4:1–3). ^[23] Tagad tas ir viegli saprotams, kad ar šādiem sodiem tiek aizstāvēts laulības aizliegums.

^[24] Bet, tāpat kā neviens cilvēku likums nevar atcelt Dieva pavēli, tāpat to nevar arī neviens solījums. ^[25] Līdzīgi arī Kipriāns dod padomu, lai sievietes, kuras nespēj saglabāt apsolīto šķīstību, dodas laulībā. Šie ir viņa vārdi: “Bet, ja tās negrib vai arī nespēj saglabāt savu šķīstību, tad ir labāk, ka tās dodas laulībā, nekā savu kāribu dēļ krīt ugunī, patiesi tām nevajadzētu dot nekādu aprēcību brāļiem vai māsām.” (*Lib. I, epist. 11*)

^[26] Pat kanoni parāda zināmu iecietību pret tiem, kas pirms likumīgā vecuma devuši klostera solījumu, kā tas arī parasti līdz šim ir noticis.

XXIV ARTIKULS

PAR MISI

^[1] Mūsu baznīca tiek nepatiesi apsūdzēta, ka tā atmetot misi. Taču mēs neesam atmetuši misi, bet svinam to visā godbijībā. ^[2] Mēs esam saglabājuši gandrīz visas ierastās ceremonijas, vienīgi vietām latīniskajiem dziedājumiem klāt ir nākušas vācu dziesmas, kas pievienotas ļaužu pamācīšanai. ^[3] Ceremoniju vienīgais uzdevums ir pamācīt vienkāršos cilvēkus. ^[4] Ne tikai Pāvils pavēl lietot draudzē ļaudīm saprotamu valodu (1. Kor. 14:2–4), bet to prasa arī cilvēku likumi. ^[5] Mūsu ļaudis ir raduši, ka Sakramentu kopīgi bauda tikai tādi, kas ir uz to sagatavoti, un tas arī vairo godbijību un cieņu pret publisko dievkalpojumu ceremonijām. ^[6] Neviens netiek pielaists pie Sakramenta, ja iepriekš nav pārbaudīts un uzklausīts. ^[7] Ļaudis tiek arī mācīti par Sakramenta lielo vērtību un tā lietošanu, un to, cik daudz mierinājuma tas sniedz izbiedētām sirdsapziņām, lai tās mācītos ticēt Dievam un izlūgties no Viņa visu labo. ^[8] Tāds dievkalpojums ir Dievam patīkams, un tāda Sakramenta lietošana vairo godbijību pret Dievu. ^[9] Tādēļ vis nešķiet, ka mise mūsu pretinieku vidū tiktu svinēta ar lielāku dievbijību nekā pie mums.

^[10] Bet ir gan zināms, cik ļoti visi goda vīri jau sen par to ir atklāti žēlojušies un vislielākā sūdzība ir tā, ka mises tiek apgānītas un izmantotas peļņas dēļ. ^[11] Tas nav noslēpums, ka šis negodīgais paradums – svinēt mises par naudu vai atalgojumu – plaši izplatījies visās baznīcās, un cik daudz tās tiek svinētas pretēji kanonu aizliegumam. ^[12] Bet Pāvils, teikdams: “*Tad nu, kas necienīgi ēd šo maizi vai dzer Tā Kunga biķeri, tas būs noziedzies pret Tā Kunga miesu un asinīm*” (1. Kor. 11:27), nopietni brīdina tādus, kas necienīgi apietas ar Eiharistiju. ^[13] Kad mūsu mācītāji par šo grēku tika brīdināti, tad mūsu draudzēs atmeta privātās mises, jo gandrīz visas privātās mises notika peļņas dēļ.

^[14] Šie ļaunprātīgie izkropļojumi bija zināmi arī bīskapiem, un, ja viņi laikus tos būtu novērsuši, tad tagad būtu mazāk nesaskaņu. ^[15] Viņu līdzšinējās liekulības dēļ baznīcā ir iezagušies daudzi netikumi. ^[16] Tagad, kad jau ir par vēlu, viņi sāk žēloties par baznīcas nelaimēm, lai gan vienīgais šā posta cēlonis ir tās ļaunprātības, kas bija tik

acīm redzamas, ka vairs nebija paciešamas. ^[17] Tagad par misi un Sakramentu ir radušās lielas nesaskaņas. ^[18] Varbūt pasaule saņem sodu par tik ilgu misu profanizāciju tādēļ, ka tie, kuri spēja un kuriem vajadzēja to novērst, tik ilgu laiku baznīcā to ir pieļāvuši. ^[19] Patiesi, Dekalogā ir rakstīts: “*Tas Kungs neatstās nesodītu, kas Viņa vārdu nelietīgi valkā.*” (2. Moz. 20:7) Šķiet, ka no pasaules sākuma neviena Dieva iedibināta lieta nekad nav tik nelietīgi izmantota pelņas gūšanai kā mise.

^[21] Turklāt vēl tika pievienots uzskats, kas ārkārtīgi palielināja privāto misu skaitu, proti, ka Kristus ar Savām ciešanām ir gandarījis tikai par iedzimto grēku, tāpēc iedibinājis misi, kurā tiek upurēts par ikdienas pārkāpumiem – kā ikdienišķajiem grēkiem, tā arī nāves grēkiem. ^[22] No tā ir cēlies vispārējs viedoklis, ka noturēta mise dzēš dzīvo un mirušo grēkus tikai ar pašu tās noturēšanu (*ex opere operato*). ^[23] Turklāt sāka diskutēt, vai viena mise, kas noturēta par daudziem, ir tikpat iedarbīga kā mise, kas noturēta tikai vienam. Šāda prātošana galu galā radīja bezgalīgi lielu misu skaitu.

^[24] Par šādām aplamām iedomām mūsu teologi ir aizrādījuši, ka tās nesaskan ar Svētajiem Rakstiem un laupa godu Kristus ciešanām.

^[25] Jo Kristus ciešanas bija upuris un gandarījums ne tikai par iedzimto grēku, bet arī par visiem citiem grēkiem, ^[26] kā ir rakstīts Vēstulē ebrejiem: “*Mēs esam ar Jēzus Kristus miesas upuri padarīti svēti pavisam.*” ^[27] .. *Jo ar vienu upuri Viņš uz visiem laikiem ir padarījis pilnīgus tos, kas tiek darīti svēti.*” (Ebr. 10:10, 14)

^[28] Tāpat Raksti mūs māca, ka Dieva priekšā topam attaisnoti caur ticību Kristum, kad ticam, ka grēki tiek piedoti Kristus dēļ. ^[29] Ja nu mise dzēš dzīvo un mirušo grēkus tikai ar ārēji veiktu darbu (*ex opere operato*), tad attaisnošana notiek caur mises noturēšanu, nevis caur ticību, bet Raksti to nepieļauj.

^[30] Turpretī Kristus pavēl: “*To darait, Mani pieminēdami!*” (Lk. 22:19) Lūk, tādēļ mise ir iedibināta, lai tie, kas bauda Sakramentu, ticībā pieminētu, kādu labdarību viņi saņem caur Kristu, un tā iedrošinātu un iepriecinātu baiļu pilno sirdi. ^[31] Jo pieminēt Kristu nozīmē – pieminēt Viņa svētību un saprast, ka tā tiešām ir piedāvāta mums. ^[32] Turklāt nepietiek ar to, ka tikai piemin pašu notikumu, jo arī jūdi un bezdievīgie to var pieminēt. ^[33] Īsi sakot, mise ir noturama tādēļ, lai

Sakraments tiktu pasniegts tiem, kuriem nepieciešams mierinājums, kā to saka Ambrozijs: “Tā kā es vienmēr grēkoju, man vienmēr ir vajadzīgas zāles.”

^[34] Tā kā mise ir tāda dziedinoša Sakramenta baudišana, tad pie mums tiek noturēta viena mise ik svētdienas un arī citās dienās, ja ir kādi, kas vēlētos baudīt Sakramentu, tas tiek pasniegts tur, kur ir tie, kas to lūdz. ^[35] Un tas nav jauns paradums baznīcā, jo baznīctēvi pirms Gregora bieži runā par kopējām misēm, taču nepiemin privātās mises. ^[36] Hrizostoms raksta: “Katru dienu priesteris stāv pie altāra, citus pieņemdam pie Svētā Vakarēdiena, citus atturēdam.” [*Homilia 3 in epist. ad Ephes.*] ^[37] Arī senajos kanonos ir skaidri redzams, ka kāds no priesteriem ir noturējis misi, bet pārējie prezbiteri un diakoni ir saņēmuši Tā Kunga miesu. ^[38] Tiešām tāds ir Nīkajas koncila lēmums: “Pēc kārtas lai saņem Svēto Mielastu, pēc prezbitēriem arī diakoni no bīskapa vai prezbitera.” ^[39] Un Pāvils par Svēto Mielastu pavēl citam uz citu gaidīt, lai notiktu kopīga piedalīšanās (1. Kor. 11:33).

^[40] Īsi sakot, tā kā pie mums mise notiek pēc sena baznīcas parauga, pēc Svētajiem Rakstiem un baznīcas tēvu mācības, tad esam pārliecināti, ka to nevar nosodīt – visvairāk jau tādēļ, ka publiskās ceremonijas lielākoties ir saglabātas tādas, kādas tās bijušas agrāk. Tikai misu skaits ir atšķirīgs, jo lielo un acīmredzamo ļaunprātību dēļ, bez šaubām, bija nepieciešams misu skaitu samazināt. ^[41] Senos laikos pat tajās baznīcās, kurās dievkalpojumi notika visbiežāk, misi nesvinēja katru dienu, kā to liecina *Historia Tripartita (lib. 9 c. 38)*: “Bet Aleksandrijā trešdienā un piektdienā tiek lasīti Svētie Raksti un mācītāji tos izskaidro, un viss dievkalpojums notiek bez Svētā Vakarēdiena svinēšanas.”

XXV ARTIKULS

PAR GRĒKSŪDZI

[1] Grēksūdze mūsu baznīcās nav atmesta. Patiesi, Tā Kunga miesu mēs nemēdzam pasniegt tiem, kas iepriekš nav iztaujāti un saņēmuši Absolūciju. [2] Turklāt ļaudis tiek ļoti rūpīgi mācīti par ticības nozīmi Absolūcijā, kas līdz šim tika pilnīgi noklusēta. [3] Mūsu ļaudis tiek mācīti augstu vērtēt Absolūciju, kas ir Dieva balss un tiek pasludināta Dieva uzdevumā. [4] Atslēgu vara tiek parādīta visā krāšņumā, un tiek atgādināts, kādu mierinājumu tā nes izbiedētām sirdsapziņām. Tiek mācīts arī tas, ka Dievs prasa ticību šādai Absolūcijai kā balsij, kas atskan no Debesīm, un ka šāda ticība Kristum patiesi iegūst un saņem grēku piedošanu. [5] Agrāk bez mēra slavēja gandarīšanas darbus; ticība, Kristus nopelni un ticības taisnība palika nepieminēti. Tāpēc šajā lietā mūsu draudzes ir vainojamas vismazāk. [6] Pat mūsu pretinieki ir spiesti atzīt, ka mūsu teologi ir ļoti rūpīgi aplūkojuši un cēlušī gaismā mācību par grēknožēlu.

[7] Bet par grēksūdzi tiek mācīts, ka pārkāpumi nav obligāti jāuzskaita un ka sirdsapziņai nav jāuzveļ visu grēku uzskaitīšanas nasta, jo tos visus nemaz nav iespējams nosaukt, kā to liecina arī psalmists: “*Kas gan apzinās savu nomaldīšanās?*” (Ps. 19:13) [8] Arī Jeremijas grāmata ir teikts: “*Sirds ir ļaunprātīgi lokana pret visu, tā ir viltīga. Kas to var izdibināt?*” (Jer. 17:9) [9] Ja piedots netiktu neviens cits grēks, kā tikai tas, kas izsūdzēts, tad sirdsapziņas nekad nevarētu rast mieru, jo lielāko grēku daļu, tās neredz un nespēj atcerēties.

[10] Arī baznīcas tēvi ir atzinuši, ka grēku uzskaitīšana nav obligāta.

[11] Tā “Dekrētos” tiek citēts Hrizostoms, kas saka: “Es nesaku tev, ka tev publiski jāatklāj sava dvēsele vai jāapsūdz sevi citu priekšā, bet es gribu, lai tu paklausītu pravieša teiktajam: “*Atklāj Tam Kungam savu ceļu.*” (Ps. 37:5) Tāpēc izsūdzi savus grēkus ar lūgšanu Dievam, patiesajam Tiesnesim. Nestāsti savus pārkāpumus ar muti, bet ar savas sirdsapziņas atmiņu utt.” [12] Arī “Dekrētu” skaidrojums (*De poenitentia dist. 5, cap. Consideret*) atzīst, ka grēksūdze ir ieviesta pēc cilvēku likuma. [13] Tomēr grēksūdze pie mums tiek paturēta gan ļoti lielās Absolūcijas svētības dēļ, gan arī tādēļ, ka tā arī citādi ir sirdsapziņai noderīga.

XXVI ARTIKULS

PAR ĒDIENU ŠĶIROŠANU

^[1] Ne tikai vienkāršie ļaudis, bet arī baznīcas mācītāji līdz šim ir bijuši pārliecināti, ka ēdienu šķirošana un citas līdzīgas cilvēku tradīcijas ir derīgas žēlastības iegūšanai un gandarīšanai par grēkiem. ^[2] Ka pasaulē valdīja tāds uzskats, ir redzams no tā, ka ik dienas radās jaunas ceremonijas, baznīcas rituāli, svētku un gavēņu dienas, un mācītāji baznīcās pieprasīja to pildīt kā tādu kalpošanu, kas nepieciešama žēlastības iegūšanai. Tie arī ļoti biedēja cilvēku sirdsapziņu, lai viņi kādu no šiem darbiem neizlaistu. ^[3] Tādas piespiedu tradīcijas dēļ baznīcai ir nodarīts liels ļaunums.

^[4] Pirmkārt, tā ir aptumšojusi mācību par žēlastību un ticības taisnību, kas ir Evaņģēlija galvenā daļa, kura baznīcā ar īpašu godu ir jāizceļ, lai Kristus nopelns būtu labi zināms un ticība, kas tic, ka grēki ir piedoti Kristus dēļ, tiktu izcelta pāri par visiem darbiem.

^[5] Tāpēc arī Pavils šo mācību uzsver visvairāk, nolikdams malā bauslību un cilvēku tradīcijas, lai parādītu, ka kristiešu taisnība ir kas atšķirīgs no šādiem darbiem, tas ir, ka tā ir ticība, kas tic, ka grēki bez maksas tiek piedoti Kristus dēļ. ^[6] Bet šo Pāvila mācību cilvēku tradīcijas ir gandrīz pilnīgi nomākušas, radot uzskatu, ka mums ir jānopelna žēlastība un taisnība, šķirojot ēdienus un ievērojot līdzīgas tradīcijas. ^[7] Runājot par atgriešanos, nemaz netika pieminēta ticība, vienīgi uzsvērti šādi gandarīšanas darbi, tā ka šķita, ka tie vien veido grēknožēlu.

^[8] Otrkārt, šīs tradīcijas ir aptumšājušas Dieva pavēles, jo tradīcijas tika paceltas augstāk par Dieva baušļiem. Tika uzskatīts, ka visa kristietība nav nekas vairāk kā noteiktas svētku dienas, rituāli, gavēņi un priesteru drānas. ^[9] Šīm tradīcijām piedēvēja garīgas un pilnīgas dzīves godu. ^[10] Tajā pašā laikā Dieva pavēļu pildīšana katram pēc sava aicinājuma netika godāta. Proti, tas, ka tēvs audzina savus pēcnācējus, ka māte dzemdē bērnus, ka firsts pārvalda valsti, tika uzskatīts par pasaulīgu un nepilnīgu darbu, kas esot daudz zemāks par šīm dižajām tradīcijām. ^[11] Šie maldi ļoti mocīja sirdsapziņu dievbijīgajiem, kuri, būdami laulībā, valdībā vai citā laicīgā amatā, jutās nopiesti savas nepilnīgās dzīves dēļ. Viņi apbrīvoja mūkus un

citus tamlīdzīgos un maldīgi uzskatīja, ka tāds dzīvesveids Dievam ir vairāk patīkams.

[12] Treškārt, tradīcijas radīja lielas briesmas sirdsapziņai, jo tās visas ievērot nebija iespējams, tomēr cilvēki uzskatīja, ka to ievērošana ir obligāti nepieciešama dievkalpošana. [13] Gersons raksta, ka daudzi ir krituši izmisumā un daži pat izdarījuši pašnāvību, juzdami, ka nespēj izpildīt tradīciju prasības, bet tajā pašā laikā viņi nedzirdēja neko par ticības taisnību un žēlastību. [14] Ir redzams, ka sholastiķi un teologi vairo tradīcijas un meklē, kā tās mīkstināt, lai atvieglotu sirdsapziņu, tomēr nespēj to mierināt un tā vietā vēl vairāk apgrūtina sirdsapziņu. [15] Teologi un sludinātāji ar šo tradīciju apkopošanu bija tā aizņēmti, ka tiem neatlika laika meklēt Rakstos daudz nepieciešamāko mācību par ticību, krustu, cerību, pilsoniskās iekārtas cienīgumu un nežēlīgi mocīto sirdsapziņu mierināšanu. [16] Gersons un daži citi teologi ir ļoti žēlojušies, ka šo strīdu dēļ par tradīcijām viņu uzmanība tiekot atrauta no svarīgākām mācībām. [17] Arī Augustīns aizliedz apgrūtināt cilvēka sirdsapziņu ar šādām tradīcijām un prātīgi pamāca Januāriju (*Epist. 119.*), ka šādas tradīcijas, kā viņš ir teicis, jāuzskata par nenozīmīgām.

[18] Tādēļ mūsējie nav jāuzskata par tādiem, kas šo jautājumu aplūko ātrsirdīgi vai ar naidu pret bīskapiem, kā daži kļūdaini uzskata. [19] Bija ļoti nepieciešams brīdināt baznīcas par šiem maldiem, kas radušies no nepareizi saprastām tradīcijām. [20] Jo Evaņģēlijs pavēl draudzēs uzturēt mācību par žēlastību un ticības taisnību, ko nav iespējams saprast, ja cilvēki domā nopelnīt žēlastību ar pašu izvēlētām ieražām.

[21] Tādēļ mūsu skolotāji ir mācījuši, ka ar cilvēku tradīciju ievērošanu mēs nespējam nopelnīt žēlastību jeb tikt attaisnoti. Tādēļ nebūtu jāuzskata šādas tradīcijas par nepieciešamām. [22] Mūsu mācītāji šeit pievieno Rakstu liecību. Kristus aizstāv apustuļus, kuri neievēroja ierastās tradīcijas (Mt. 15:3). Tas gan acīmredzot nozīmē nevis to, ka tās būtu nelikumīgas, bet gan to, ka tās ir tikai nenozīmīgas un tām ir zināms sakars ar bauslībā noteikto šķīstīšanās rituālu. Mateja evaņģēlijā Viņš saka: “*Velti tie Mani godā, sludinādami mācības, kas ir cilvēku likumi.*” (Mt. 15:9) [23] Tādēļ Viņš neprasa nevajadzīgas ieražas. Nedaudz vēlāk Viņš piebilst: “*Ne tas, kas mutē ieiet, sagāna cilvēku.*” [24] Arī Pāvils saka: “*Dieva valstība nav ēšana un dzeršana.*”

(Rom. 14:17) Un: *“Lai neviens jūs netiesā ēdienu un dzērienu dēļ vai sakarā ar svētkiem, jauno mēnesi vai sabatu.”* ^[26] Turpat arī: *“Ja nu jūs esat ar Kristu nomiruši pasaules pirmspēkiem, ko tad jūs, it kā vēl būdami pasaulē, uzņematies priekšrakstu jūgu, cilvēku baušļus un mācības, kā, piemēram: tev nebūs aizskart, tev nebūs baudīt, tev nebūs pieskarties!”* (Kol. 2:16–21) ^[27] Pēteris saka: *“Ko jūs tagad Dievu kārdināt, uz mācekļu kakla likdami jūgu, ko ne mūsu tēvi, ne mēs nespējam panest? Bet mēs ticam, ka ar Kunga Jēzus žēlastību tiksīm pestīti tāpat kā viņi.”* (Ap. d. 15:10) ^[28] Šeit Pēteris aizliedz apgrūtināt sirdsapziņas ar daudzajām tradīcijām, vai tās būtu no Mozus vai kāda cita. ^[29] Un Pāvils vēstulē Timotejam nosauc ēdienu aizliegumus par dēmonu mācībām, kas cīnās ar Evaņģēliju un iedibina un dara tādus darbus, lai caur tiem nopelnītu žēlastību, itin kā bez tāda kulta kristietība nevarētu pastāvēt (1. Tim. 4:1–3).

^[30] Pretinieki pārmet, ka mēs atmetot disciplīnu un miesas mērdēšanu līdzīgi kā Joviniāns. Mūsu rakstos gan atklājas kas cits.

^[31] Mēs vienmēr esam mācījuši par krustu un to, ka kristiešiem ir jāpanes ciešanas. ^[32] Tā ir patiesa, nopietna un neliekuļota miesas nonāvēšana, ka piedzīvojam dažādas ciešanas un tiekam krustā sisti līdz ar Kristu.

^[33] Turklāt mūsējie māca, ka katram kristietim vajag savu miesu savaldīt un to ar darbu tā vingrināt un kalpināt, lai negausība un bezdarbība nevedinātu grēkot, bet ne tādēļ, lai ar tādiem darbiem nopelnītu žēlastību un gandarītu par grēkiem. ^[34] Un uz tādu miesīgu savaldību vienmēr ir jāskubina ne vien paretam un atsevišķās dienās, ^[35] bet kā Kristus saka: *“Sargaities, ka jūsu sirdis netop apgrūtinātas.”* (Lk. 21:34) ^[36] Tāpat: *“Šī dēmonu suga neiziet citādi kā vien ar lūgšanas un gavēšanas palīdzību.”* (Mt. 17:21) ^[37] Un Pāvils saka: *“Es norūdu un kalpinu savu miesu, lai, citiem sludinādams, nekļūtu atmetams.”* (1. Kor. 9:27) ^[38] Šeit viņš skaidri rāda, ka kalpina savu miesu ne tādēļ, lai caur tādu savaldību nopelnītu grēku piedošanu, bet lai miesa būtu paklausīga un derīga garīgām lietām un lai darītu darbu saskaņā ar savu aicinājumu. ^[39] Tātad mēs nenosodām pašu gavēni, bet tradīcijas, kas apgrūtinā sirdsapziņu un prasa ievērot noteiktas dienas un ēdienus, itin kā šādi darbi būtu nepieciešamais dievkalpojums.

[40] Tomēr mēs saglabājam daudzas tradīcijas, kas uztur labo baznīcas iedibināto kārtību, piemēram, Svēto Rakstu lasījumu rindu dievkalpojumos un noteiktas svētku dienas. [41] Mēs pamācām ļaudis, ka šādas ieražas nepanāk taisnību Dieva priekšā un ka tas nav grēks, ja tās bez piedauzības atmet. [42] Šāda brīvība cilvēku iedibinātos rituālos nebija sveša arī baznīcas tēviem. [43] Tā Austrumu baznīcā Lieldienas svinēja citā laikā nekā Romā, un, kad agrāk šīs atšķirības dēļ romieši apsūdzēja Austrumu baznīcu šķeltniecībā, tad tie viņiem aizrādīja, ka tādām ieražām visur nav jābūt līdzīgām. [44] Un Irenejs saka: “Atšķirības gavēņu dienās neizposta ticības vienību.” Tāpat pāvests Gregorijs (*Decretum Gratiani, dist. 12.*) norāda, ka tādas atšķirības nešķeļ baznīcas vienību. [45] Un Kasidora *Historia tripartita lib. 9* minēti daudzi atšķirīgu rituālu piemēri un teikti šādi vārdi: “Apustuļu nodoms nav bijis noteikt svētku dienas, bet sludināt labu saskaņu un dievbijību.”

XXVII ARTIKULS

PAR MŪKU SOLĪJUMIEM

[1] Ko pie mums māca par mūku solījumiem, labāk sapratīsim, ja atcerēsimies, kāds stāvoklis bija klosteros un cik tajos daudz ik dienu tika pārkāpti kanoni. [2] Augustīna laikā klosteri bija brīvas brāļu savienības. Vēlāk visur izvirtušas disciplīnas dēļ tika izdomāti solījumi, lai ar tādu izgudrotu cietumu atjaunotu disciplīnu.

[3] Ar laiku solījumiem tika pievienoti vēl daudzi citi noteikumi.

[4] Un pirms likumīgā vecuma sasniegšanas pretēji baznīcas kanoniem tādi valgi tika uzlikti daudziem.

[5] Daudzi mūku kārtā ir iekļuvuši aiz pārpratuma, jo, ja arī viņi bija atbilstošajā vecumā, tad tiem tomēr pietrūka spēju novērtēt savus spēkus. [6] Kas bija iepinušies šajā tīklā, tos spieda ar varu palikt, lai gan daži pēc kanonu nosacījumiem varētu tikt atbrīvoti. [7] Un jaunavu klosteros tas notika vēl biežāk nekā mūku klosteros, lai gan vājākais dzimums taču būtu vairāk jāsaudzē. [8] Šī bardzība jau pirms mūsu laika nepatika daudziem krietniem vīriem, kad viņi redzēja meitenes un pusaudžus iegrūstus klosteros tikai uztura dēļ.

Viņi redzēja šīs rīcības nelaimīgās sekas un to, kāda piedauzība tādēļ radās, kādus valgus tā uzmeta sirdsapziņai. ^[9] Viņus apbēdināja, ka lietās ar tik bīstamām sekām baznīcas kanonu autoritāte tiek pilnīgi neievērota un nicināta. ^[10] Pie šiem ļaunumiem vēl klāt nāca aplama iedoma par solījumiem, tā, kā visiem sen ir zināms, nav patikusi arī tiem mūkiem, kas bija mazliet saprātīgāki. ^[11] Tika apgalvots, ka mūku solījumi esot tikpat nozīmīgi kā Kristība, ka ar šo dzīves kārtu izpelnoties grēku piedošanu un attaisnošanu Dieva priekšā. ^[12] Jā, tika pat uzskatīts, ka mūku dzīve ne tikai nopelna taisnību Dieva priekšā, bet vēl vairāk – ka tā atbilst ne tikai Dieva priekšrakstiem, bet arī tā sauktajiem evaņģēliskajiem padomiem.

^[13] Tādējādi viņi grib pārliecināt, ka mūku dzīve esot daudz pārāka par Kristību un ka ar mūka dzīvi var izpelnīties vairāk par valdības vīriem, mācītājiem un tiem līdzīgiem, kuri pilda savu amatu pēc Dieva pavēles, nevis pēc sagudrotiem reliģiskiem ieskatiem. ^[14] No tā neviens neko noliegt nevar, jo tas ir atrodams viņu pašu grāmatās.

^[15] Kas tad ar klosteriem vēlāk ir noticis? Kādreiz tur bija svētās literatūras un citu baznīcai derīgu zinātņu skolas, no kurienes tika izraudzīti mācītāji un bīskapi. Tagad tas ir citādi. Patiesi nav vērts atstāstīt visiem zināmo. ^[16] Kādreiz klosteros sanāca, lai mācītos, tagad ir izdomāts, ka šis dzīvesveids iekārtots, lai izpelnītos žēlastību un taisnību, jā, pat tiek apgalvots, ka tas ir pilnības stāvoklis un ir pārāks par visiem citiem Dieva iedibinātiem dzīvesveidiem. ^[17] To pieminam ne kā naidīgu pārspilējumu, bet lai labāk šajā jautājumā varētu saprast mūsu mācību.

^[18] Pirmkārt, par tiem, kuri noslēdz laulību, mūsējie māca, ka visiem, kuri nav piemēroti celibātam, ir atļauts noslēgt laulību, tāpēc ka mūku solījumi nevar atcelt Dieva iedibināto kārtību un pavēli. ^[19] Bet Dieva pavēle ir šī: *“Bet netiklības novēršanas labā lai katram ir sava sieva un katrai sievai savs vīrs.”* (1. Kor. 7:2) ^[20] Ne tikai Dieva pavēle, bet arī Dieva iedibinātā radības kārtība virza uz laulību tos, kurus Dievs nav izņēmuma kārtā izredzējis celibātam. Tas ir saskaņā ar vārdu: *“Nav labi cilvēkam būt vienam.”* (1. Moz. 2:18) ^[21] Tātad tie, kuri paklausa šai Dieva pavēlei un iedibinātajai kārtībai, negrēko.

^[22] Ko varam iebilst? Lai kāds cilvēku īpašos solījumus cildina, cik vien grib, tie tomēr neatceļ Dieva pavēli. ^[23] Romas baznīcas kanoni

māca, ka ikvienam solījumam stāv pāri augstākstāvošās personas tiesības. Cik tad daudz mazāk šādi solījumi iespēj pret Dieva pavēlēm! ^[24] Ja nepastāvētu nekādi iemesli, kādēļ solījumu saistība varētu tikt grozīta, tad arī Romas pāvesti nekad nespētu atbrīvot no solījumiem. Un, ja tiešām nav atļauts atcelt cilvēku saistības, cik gan daudz vairāk tas attiecas uz Dieva likumiem! ^[25] Tomēr Romas pāvesti ir tālredzīgi sprieduši, ka sakarā ar šo solījumu saistībām ir jāievēro taisnīga iecietība. ^[26] Tāpēc lasām, ka viņi bieži ir atsvabinājuši no solījumiem. Katrā ziņā visiem ir zināms gadījums ar Aragonas ķēniņu, kas tika atsaukts no klostera, un arī mūsdienās netrūkst tādu piemēru.

^[27] Otrkārt, kāpēc mūsu pretinieki pārspilē solījuma saistības vai ietekmi, bet tai pašā laikā klusē par pašu solījuma būtību, proti, ka tas ir pielauts tikai kā iespēja un tam jābūt brīvprātīgam, pēc paša ierosmes un pārdomāti pieņemtam? ^[28] Tas taču nav nekāds noslēpums, ka pastāvīga šķīstība nav cilvēkam pa spēkam. ^[29] Un cik maz ir to, kas devuši solījumu pārdomāti un brīvprātīgi! Meitenes un pusaudži tiek pierunāti, dažreiz pat piespiesti dot solījumu vēl pirms viņi spēj par to spriest. ^[30] Tāpēc nav pareizi tik nelokāmi pastāvēt uz solījuma saistībām, un visiem ir jāatzīst, ka tas, kas ir solīts bez paša ierosmes, piespiesti vai neapdomīgi, ir – pret solījuma būtību.

^[31] Lielākā daļa baznīcas kanonu atceļ solījumus, kas doti pirms 15. dzīvības gada, tāpēc ka pirms šā vecuma, kā zināms, nav tik daudz izpratnes, lai varētu lemt par visu savu mūžu. ^[32] Cits baznīcas likums, kas vairāk piekāpjas cilvēka nespēka priekšā, pieliek klāt vēl kādus gadus, proti, aizliedz pirms 18. mūža gada uzņemties solījumus. ^[33] Kuram no abiem likumiem lai paklausām? Lielākajai daļai ir aizbildinājums, kāpēc tie ir atstājuši klosterus: pirms šā vecuma dotais solījums.

^[34] Beidzot, kaut arī mūka solījumu pārkāpšana varētu tikt nosodīta, tomēr no tā vēl neizriet, ka tādu personu laulība būtu šķirama, ^[35] jo Augustīns (27. *quaest. I. cap. Nuptiarum*) noraida šādu personu šķiršanas vajadzību, un viņam baznīcā ir liela ievērība, pat ja citi vēlāk ir sprieduši citādi.

^[36] Lai gan ir redzams, ka Dieva pavēle doties laulībā daudzus atbrīvo no mūku solījumiem, tad tomēr mēs minam vēl citu apsvērumu, pierādot, cik tukši ir mūku solījumi: tie ir nederīgi kā jebkura

dievkalpošana, kas ir cilvēku ieviesta bez Dieva pavēles un izraudzīta žēlastības iegūšanai, tā ir pat bezdievīga, kā Kristus saka: “*Bet velti tie Mani godā, sludinādami mācības, kas ir cilvēku likumi.*” (Mt. 15:9)

^[37] Arī Pāvils visur māca, ka attaisnošana nav meklējama iekārtojumu un kultos, kas ir cilvēku izdomāti, bet gan ticīgajiem iegūstama vienīgi caur ticību, ka Dievs viņus pieņem žēlastībā Kristus dēļ.

^[38] Bet mūki māca, ka viņu reliģiskās izdarības sniedz gandarījumu par grēkiem, pelna žēlastību un attaisnošanu. Kas cits tas ir, ja ne Kristus goda laupīšana un ticības taisnības aptumšošana un noliegšana? ^[39] Tātad no tā secināms, ka visi šie mūku solījumi bijuši bezdievīgs kults, lūk, tādēļ arī nederīgi. ^[40] Patiesi, bezdievīgs un pret Dieva pavēli dots solījums nav spēkā! Un nekādā ziņā, kā to saka arī kanoni, ar solījumu nedrīkst piesaistīt cilvēku pie netaisnības.

^[41] Pāvils saka: “*Jūs esat šķirti no Kristus, ja jūs bauslībā gribat tapt attaisnoti, jūs esat atkrituši no žēlastības.*” (Gal. 5:4) ^[42] Tiešām, tie, kuri caur mūka solījumu grib tikt attaisnoti, tiek šķirti no Kristus un atkrīt no Viņa žēlastības. ^[43] Jo arī tie, kuri mūku solījumiem piešķir attaisnojošu spēku, piešķir to pašu darbiem, lai gan patiesībā šis gods pieder vienīgi Kristum.

^[44] Katrā ziņā nevar noliegt, ka mūki ir mācījuši attaisnošanas un grēku piedošanas iegūšanu ar solījumiem un mūku dzīves ievērošanu, jā, pat izdomājuši vēl aplamākas lietas: ir apgalvojuši, ka spēj citiem patapināt savus darbus. ^[45] Ja kas nu gribētu to visu naida dēļ daudzīnāt, cik gan daudz liecību varētu savākt, par ko kauns ir pašiem mūkiem! ^[46] Turklāt viņi iestāstījuši ļaudīm, ka viņu reliģiskās izdarības esot kristiešu pilnības stāvoklis. ^[47] Vai tad tas nenozīmē piešķirt darbiem attaisnošanas spēku? ^[48] Tā baznīcā ir liela apgrēcība, ka tautai tiek piedāvāts kā neapstrīdams tāds kults, kas tomēr ir cilvēku izdomāts, bez Dieva pavēles, un vēl tiek mācīts, ka šāds kults attaisno cilvēkus. Jo tādējādi ticības taisnība, par ko visvairāk vajadzētu stāstīt baznīcā, tiek aptumšota, kad šis brīnišķīgās “eņģeļu kalpošanas”, nabadzības un pazemības liekuļošana un celibāts apmāna ļaužu acis.

^[49] Turklāt, kad ļaudis dzird, ka vienīgi mūki atrodas pilnības stāvoklī, tiek aptumšotas Dieva pavēles un patiesais dievkalpojums. Tiešām, kristīgā pilnība ir: no sirds būties Dievu un vienmēr atkal uzņemt

sevi stipru ticību un droši ticēt, ka Kristus dēļ mums ir žēlsirdīgs Dievs, no Dieva izlūgties un saskaņā ar mūsu aicinājumu arī gaidīt palīdzību it visās kārtojamās lietās, vienlaikus apzinīgi veicot labus darbus, kalpojot savā aicinājumā. ^[50] Šajās lietās ir patiesā pilnība un īstais dievkalpojums, nevis celibātā, ubagošanā vai netīrās skrandās. ^[51] No šīs mūku dzīves nepatiesās slavināšanas tauta iegūst daudz kaitīgu un aplamu domu. ^[52] Ja dzird, ka celibāts bez mēra tiek slavēts, tad laulībā jādzīvo ar sirdsapziņas apgrūtinājumu. ^[53] Ja dzird, ka vienīgi ubagi ir pilnīgi, tad ar apgrūtinātu sirdsapziņu jāpārvalda īpašums un jāveic saimnieciskie darījumi. ^[54] Tie dzird, ka Evaņģēlijs tikai mudina nemeklēt atriebību, tādēļ daži personiskajā dzīvē nebaidās atriebties, jo atturēties no atmaksas viņiem ir tikai evaņģēlisks padoms, nevis pavēle. ^[55] Citi savukārt vēl vairāk maldās, novērtēdami visus pārvaldes iestāžu amatus un visus laicīgos sabiedriskos pienākumus kā kristiešiem nepiedienīgus.

^[56] Ir lasīts par gadījumiem, kad cilvēki, pamezdami laulību, pamezdami valsts pārvaldes amatu, sevi ieslēguši klosteros. ^[57] To viņi nosauca par bēgšanu no pasaules un cenšanos pēc tādas dzīves, ar ko iegūt Dieva labvēlību, bet neredzēja, ka Dievam ir jākalpo tādos uzdevumos, kādus Viņš pats uzticējies, nevis cilvēku izgudrotos iekārtojumos. ^[58] Tikai tas ir labs un pilnīgs dzīvesveids, kas ir Dieva pavēlēts. ^[59] Par šīm lietām ir nepieciešams cilvēkiem atgādināt.

^[60] Jau agrāk Gersons ir nosodījis mūku maldus par pilnību un tā apliecinājis, ka atzīt mūku dzīvi par pilnības stāvokli viņa laikā bija nedzirdēts jaunums.

^[61] Tik daudz bezdievīgu ieskatu ietverts mūku solījumos: ka tie attaisno, ka tie ir kristīgā pilnība, ka mūki piepilda Evaņģēlija padomus un Dieva likumus, ka viņiem paliek pāri labie darbi, ko patapināt citiem. ^[62] Tā kā tas viss ir maldi un tukšība, tad tas padara mūku solījumus veltīgus un nederīgus.

XXVIII ARTIKULS

PAR BAZNĪCAS VARU

[1] Daudz strīdu ir bijis par bīskapu varu, kuros daži nožēlojamā kārtā bija sajaukuši baznīcas varu ar zobena varu. [2] Šis sajukums ir izraisījis lielus karus un nemierus, kad pāvesti, lepojoties ar Atslēgu varu, ne tikai ieviesuši jaunus kultus un apgrūtinājuši sirdsapziņas ar Absolūcijas aizturēšanas tiesībām un niknām ekskomunikācijām, bet arī centušies ko grozīt pasaules valdībās un atņemt imperatoram impēriju. [3] Tādas negantības baznīcā jau agrāk ir nosodījuši dievbijīgi un izglītoti cilvēki. [4] Tādēļ mūsējiem, lai mierinātu cilvēku sirdsapziņas, ir jāparāda atšķirība starp baznīcas varu un zobena varu, un tādēļ mēs esam mācījuši par tām abām, ka Dieva pavēles dēļ tās abas ir jāciena un jātur godā kā Dieva lielākās dāvanas virs zemes.

[5] Bet mūsu teologu pārliecība ir šāda: Atslēgu vara jeb bīskapu vara saskaņā ar Evaņģēliju ir vara jeb Dieva pavēle sludināt Evaņģēliju, piedot un paturēt grēkus un pārvaldīt sakramentus. [6] Jo ar šo pavēli Kristus ir izsūtījis apustuļus: “*Kā Tēvs Mani sūtījis, tā Es jūs sūtu.. Ļemiet Svēto Garu! Kam jūs grēkus piedosit, tiem tie būs piedoti, kam jūs tos paturēsiet, tiem tie paliks.*” (Jņ. 20:21–23) [7] Un: “*Ejiet pa visu pasauli un pasludiniet Evaņģēliju visai radībai*” *utt.* (Mk. 16:15)

[8] Šī vara attiecas tikai uz Dieva vārda mācīšanu jeb sludināšanu un sakramentu pasniegšanu daudziem vai vienam – saskaņā ar aicinājumu. Jo šeit tiek sniegtas nevis laicīgas, bet mūžīgas lietas: mūžīgā taisnība, Svētais Gars un mūžīgā dzīvība. [9] Nekas no tā nevar notikt citādi – kā tikai caur Vārda un sakramentu kalpošanu, kā saka Pāvils: “*Tas [Kristus Evaņģēlijs] ir Dieva spēks par pestīšanu ikvienam, kas tic.*” (Rom. 1:16) [10] Un, tā kā baznīcas vara sniedz mūžīgās mantas un darbojas tikai caur Vārda kalpošanu, tad tā neiejaucas laicīgajā valdīšanā; gluži tāpat kā dziedāšanas māksla nekādi neiejaucas valdības lietās. [11] Tas ir tāpēc, ka laicīgā valsts nodarbojas ar pavisam citām lietām nekā Evaņģēlijs. Valdība sargā nevis dvēseles, bet miesu un laicīgās lietas pret vardarbību un savalda cilvēkus ar zobenu un miesas sodiem, lai uzturētu pilsonisko taisnīgumu un mieru.